

4D Cities

Health Innovation as a growth driver

Plungės rajono savivaldybė

Fizinio aktyvumo plėtra geresnei gyventojų sveikatai ir gyvenimo kokybei

URBACT II programos projekto „4D miestai. Keturi miestų vystymosi veiksniai: sveikata, inovacijos, viešoji-privačioji partnerystė ir bendradarbiavimas“

Plungės rajono savivaldybės vietos veiksmų planas

THE LOCAL ACTION PLAN OF PLUNGĖ DISTRICT MUNICIPALITY
URBACT II „4D Cities. Project „Four drivers for cities: health, innovation, public-private cooperation and networking“

European Union
European Regional Development Fund

Connecting cities
Building successes

Fizinio aktyvumo plėtra geresnei gyventojų sveikatai ir gyvenimo kokybei

URBACT II programos projekto „4D miestai. Keturi miestų vystymosi veiksniai: sveikata, inovacijos, viešoji-privačioji partnerystė ir bendradarbiavimas“

Plungės rajono savivaldybės vietos veiksmų planas

THE LOCAL ACTION PLAN OF PLUNGE DISTRICT MUNICIPALITY
URBACT II „4D Cities. Project „Four drivers for cities: health, innovation, public-private cooperation and networking“

TURINYS

ĮVADAS	6
ĮŽANGINIS ŽODIS	8
Audrius Klišonis	8
SITUACIJOS ANALIZĖ	10
Fizinio aktyvumo skatinimas tarptautinėse ir nacionalinėse strategijose	10
Situacija Plungės rajone pasirinktos problemos kontekste	13
VIETOS VEIKSMŲ PLANO RENGIMAS	18
URBACT Vietos palaikymo darbo grupė	18
Suinteresuotų šalių analizė	20
Tarptautiniai susitikimai	23
Mokymai vietos veiksmų planų rengėjams	34
VIETOS VEIKSMŲ PLANAS	36
Plano tikslai ir uždaviniai	36
Vietos veiksmų plano veiksmų plane įvardijami finansavimo šaltiniai	37
Pasiiekti rezultatai	38
PROJEKTO VIEŠINIMAS IR REZULTATŲ SKLAIDA	48
LAP SUMMARY.....	54
FIRST DRAFT OF LOCAL ACTION PLAN.....	70
PRIEDAI	78
UŽRAŠAMS	88

ĮVADAS

Plungės rajono savivaldybė nuo 2012 metų įsitraukė į Europos teritorinio bendradarbiavimo tikslo URBACT II programos lėšomis finansuojamo projekto „4D miestai. Keturi miestų vystymosi veiksniai: sveikata, inovacijos, viešojo-privačioji partnerystė ir bendradarbiavimas“ projektą ir įsipareigojo projekto vykdymo metu parengti Vietos veiksmų planą, panaudodama keitimosi patirtimi ir mokymosi tarptautiniu bei vietos lygmeniu metu įgytas žinias. URBACT projekto nuostatuose buvo pasiūlyti interaktyvūs metodai, tokie kaip diskusijų su įvairių organizacijų, žinybų ir bendruomenių atstovais metu iškelti visiems aktualią prioritetinę visuomenės sveikatos problemą ir kartu ieškoti būdų, kaip galima šią problemą spręsti. Tai buvo nauja, palyginti su tradiciniais sveikatos programų ir projektų rengimo metodais, kada prioritetai nustatomi remiantis visuomenės sveikatos statistiniais rodikliais, o planą kuria sveikatos priežiūros specialistai.

„4D miestai“ – URBACT projektas, kuriuo siekiama vystyti Europos miestus, įtraukiant į šį procesą įvairių sveikatos ir inovacijų sričių atstovus.

Projektas analizuoja keturių veiksnių – sveikatos, žinių, verslo ir piliečių – sąveiką sveikatos inovacijų srityje, orientuotą į ekonomikos augimą.

Projektas apima 8 Europos miestus, kurie išreiškė norą sukurti naują produktyvią sritį, prisidedančią prie teritorijų ekonominės veiklos ir socialinės sanglaudos stiprinimo ir įvairinimo.

Sveikata – viena iš keturių ašių tarp verslo, piliečių ir žinių, kurios, atsižvelgiant į vietos strateginę viziją, turi būti įvairiais būdais remiamos, skatinama jų sąveika, kartu tikintis vietos valdžios institucijų palaikymo.

Projekto tikslas – parengti neaktyvaus gyvenimo būdo sumažinimo ir aktyvios gyvensenos skatinimo Plungės rajono savivaldybėje planą bei numatyti priemones jam įgyvendinti, išskiriant prioritetinius projektus, numatant terminus. Vietos veiksmų planą parengė Vietos palaikymo grupė, sudaryta iš rajone veikiančių verslo, nevyriausybinių organizacijų, Savivaldybės, įmonių, įstaigų atstovų. Veikla aktyviai viešinta vietos, nacionaliniu ir tarptautiniu lygmeniu.

Veiksmų plano objektas

Aktyvios gyvensenos skatinimas, formuojant teigiamą požiūrį ir keičiant įpročius, įdiegiant naujas ir sujungiant esamas infrastruktūros priemones bei tobulinant stebėseną.

Rengėjai

Vietos veiksmų plano rengimą organizavo Plungės rajono savivaldybės administracija, planą rengė mero potvarkiu sudaryta darbo grupė. Plano rengimo eksperto paslaugas teikė Klaipėdos universiteto Visuomenės sveikatos katedros vedėjas prof. dr. Arnoldas Jurgutis. Rengime aktyviai talkino Plungės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras.

URBACT projekto partnerių tarptautinių susitikimų metu buvo gvildenamos temos, grindžiamos išorės ekspertų žiniomis, geriausia savivaldybių praktika. Susitikimų metu buvo aplankyta po keturą objektų – sėkmės pavyzdžių, tiesiogiai susijusių su nagrinėjama tematika.

Projektas „Keturi miestų vystymosi veiksniai: sveikata, inovacijos, viešojo-privačioji partnerystė ir bendradarbiavimas“ buvo įgyvendinamas nuo 2012 m. II etapais:

- **I etapas – Parengiamasis, kurio trukmė: 2012 m. gegužės 1 d. – 2012 m. spalio 31 d.**

Pareiškėjas – Igalada (Katalonija, Ispanija).

Partneriai: Novara (Italija), Leeds (JK), Tartu (Estija), Plungė (Lietuva).

- **II etapas – Įgyvendinimo, kurio trukmė: 2013 m. vasario 1 d. – 2015 m. balandžio 30 d.**

Pareiškėjas – Igalada (Katalonija, Ispanija).

Partneriai: Novara (Italija), Leeds (JK), Tartu (Estija), Plungė (Lietuva), Eindhovenas (Nyderlandai), Jena (Vokietija) ir Baia Sprie (Rumunija).

Šio dokumento tikslas yra pagrįsti pasirinktos prioritetinės problemos – neaktyvaus gyvenimo būdo – aktualumą rajono gyventojų sveikatai ir

pateikti visapusišką veiksmų planą, parengtą prisilaikant URBACT projekto rekomendacijų ir metodikų.

Rengiant planą laikytasi nuostatos, kad pagrindinę problemą turi iškelti kuo platesnė visuomenės dalis, nes tai garantuotų pačios visuomenės, verslo struktūrų, viešojo sektoriaus organizacijų bei nevyriausybinių organizacijų atsakomybės prisiėmimą ir aktyvų dalyvavimą, planą įgyvendinant.

Vietos paramos grupės kartu su partneriais parengtas planas – tai interaktyvios sveikatos politikos principais parengtas daugiasektorinis strateginis dokumentas, kurio rezultatai bus:

- didesnis visų amžiaus grupių gyventojų fizinis aktyvumas ir geresni sveikatos rodikliai;
- mažėjantis priešlaikinis mirtingumas, geresnis socioekonominis vystymasis ir patrauklesnis regionas gyvenimui ir verslui.

Audrius Klišonis,
Plungės rajono savivaldybės meras,
„4D miestai“ projekto Vietos palaikymo grupės narys

Audrius Klišonis,
Mayor of the municipality of Plunge district
Member of the local support group of project „4D Cities“

Puikiai suprantu, kad šalies gerovė labai daug priklauso nuo visuomenės. Jei ji sveika ir laiminga, šalis gali augti. O jei ligota ir pesimistiška, – tai tik nuostoliai. Kaip meras tikrai skirsiu daug dėmesio gyventojų sveikatai – ne gydymui, o prevencijai. Savivaldybės pareiga – sukurti infrastruktūrą, kad žmonės galėtų sportuoti, turiningai leisti laisvalaikį, bendrauti ar tiesiog ilsėtis gamtoje.

Sėkmingai užbaigus dviračių trasų maršrutą aplink Platelių ežerą, tikiuosi, sujungsime jį su Plungės miestu. Įrengsime vaikų žaidimų ir treniruoklių aikšteles, centrinį miesto stadioną, aktyvaus laisvalaikio zonas miesto ir kaimo viešosiose erdvėse. Taryboje artimiausiu metu bus svarstomas ir mokinių mitybos klausimas. Turiu idėją didinti Visuomenės sveikatos biuro funkcijas, taip pat siekti, kad Plungės rajono moksleiviai būtų maitinami ekologiškais produktais. Turime daug kitų minčių, kurias rengiamės įgyvendinti.

Lietuvių sveikata – bendras Sveikatos apsaugos, Švietimo ir mokslo, Socialinės apsaugos ir darbo bei Finansų ministerijų rūpestis.

Valstybiniu mastu investicija į sveikatą – tai investicija į gamybą. Jei gyvenimo trukmė ilgės, gerės ir gyvenimo kokybė. Įkurtų visuomenės sveikatos biurų specialistai turi bendrauti su visuomene ir skatinti žmones keisti savo įpročius. O pagrindinės mūsų visuomenės problemos - tai alkoholio, tabako vartojimas, menkas fizinis aktyvumas, netaisyklinga mityba. Žalingų įpročių atsikratyti galima ir su mažesniais kaštais, svarbu, kad laiku keistume netinkamą gyvenimo būdą.

Šis sėkmingai įgyvendintas projektas sudarys galimybes sutelkti jėgas tiems materialiams ir dvasiniams pokyčiams, kurie lems, kad Plungės rajono gyventojai būtų sveikesni.

I perfectly understand that welfare of the country depends a lot on the society. If it is healthy and happy, the country can grow. If it is unhealthy and pessimistic- it brings only losses. Being the mayor I will really pay great attention to health of residents- not to treatment, but to prevention. The duty of the municipality is to create infrastructure, so that people could do sports, have meaningful leisure, communicate or just have a good rest outdoors.

When we have finished successfully the cycling track round Plateliai lake, I hope we will connect it with the town of Plunge, equip playgrounds for children and street work-out areas, the central stadium of Plunge, active leisure areas in public areas of the town and in villages. In the nearest future the municipal council will discuss the matter of schoolchildren nutrition. I have an idea to increase functions of the Public health bureau and to seek that schoolchildren of Plunge district would eat ecological products. We have lots of ideas which we intend to implement.

Health of Lithuanians is a shared concern of the Ministries of Health, Education and Science, Social Security and Labour, Finance.

State wise investment to health is investment to production. If life expectancy gets longer - the quality of life will improve. Professionals from the established public health bureaus have to communicate with the society and encourage people to change their habits. The main problems of our society are alcohol and tobacco consumption, low physical activity, malnutrition. It is possible to give up those habits at lower costs, it is important to change bad lifestyle on time and get rid of harmful habits.

This successfully implemented project will enable to reaching those material and spiritual changes which will result in residents of Plunge district being healthier.

SITUACIJOS ANALIZĖ

10

Fizinio aktyvumo skatinimas tarptautinėse ir nacionalinėse strategijose

Užsienio šalių patirtis bei tarptautiniai moksliniai tyrimai įrodė, kad socioekonominiu požiūriu investuoti į sveikatos mokymą ir ligų profilaktiką yra labai svarbu, siekiant sumažinti sveikatai rizikingos elgsenos pasekmių išlaidas, t. y. sergančių pacientų gydymui ir socialinei priežiūrai. Sveiki žmonės turi geresnes galimybes dirbti ir tobulėti, siekti geresnės gyvenimo kokybės. Susirgusieji rizikuoja prarasti darbą, patirti socialinę atskirtį.

PSO duomenimis, per mažas fizinis aktyvumas Europos regione yra vienas iš svarbiausių lėtinių neinfekcinių ligų rizikos veiksnių ir lemia iki 600 000 mirčių per metus (5–10 proc. visų mirčių) bei 5,3 mln. praradimų kokybiškų žmogaus gyvenimo metų kasmet. Nežiūrint moksliskai pagrįsto poveikio sveikatai, nedidelis fizinis aktyvumas išlieka viena svarbiausių sveikos gyvensenos problemų Europos regione – du trečdaliai Europos Sąjungos gyventojų nepasiekia rekomenduojamo fizinio aktyvumo lygio. Fizinio aktyvumo stoka suprantama kaip labai ribota fizinė veikla ir / ar jokios fizinės veiklos nebuvimas. Industrializacija, urbanizacija, mechanizuoto transporto vystymasis sumažino žmonių fizinį aktyvumą (net ir besivystančiose šalyse) taip, kad daugiau negu 60 procentų pasaulio gyventojų yra nepakankamai fiziškai aktyvūs.

¹ At least five a week. Evidence on the impact of physical activity and its relationship to health. A report from the Chief Medical Officer. London, Department of Health, 2004 (<http://tinyurl.com/332mf>, accessed 28 July 2006).

² Physical activity and health in Europe: evidence for action. WHO-EURO. Copenhagen. 2006.

Normatyvai yra skirtingi skirtingoms gyventojų grupėms, tačiau svarbiausia, kad gyventojai prisitaikytų fizinio aktyvumo lygį pagal savo sveikatos būklę. Bent 30 minučių reguliaraus, vidutinio ir / ar didesnio intensyvumo fizinis aktyvumas kasdien yra rekomenduojamas, siekiant išvengti širdies-kraujagyslių sistemos ligų, cukrinio diabeto, storosios žarnos ir krūtų vėžio. Vaikams ir jaunimui yra rekomenduojama pasiekti bent 60 minučių vidutinio intensyvumo fizinį aktyvumą kasdien¹.

Apibendrinama tarptautinių mokslinių tyrimų rezultatus, PSO pabrėžia reguliaraus fizinio aktyvumo poveikį šiems susirgimams: širdies-kraujagyslių sistemos ligoms, 2-ojo tipo cukriniam diabetui, arterinei hipertenzijai, kai kurioms vėžio formoms, jungiamojo audinio susirgimams ir psichologinėms problemoms². Be to, fizinis aktyvumas yra viena pagrindinių prevencinių priemonių, siekiant sumažinti antsvorio ir nutukimo plitimą – vieną svarbiausių šiandieninės visuomenės sveikatos problemų. 80 proc. širdies-kraujagyslių sistemos ligų, 90 proc. 2-ojo tipo cukrinio diabeto būtų galima išvengti, jei žmonės laikytųsi taisyklingos mitybos principų, neturėtų antsvorio, būtų fiziškai aktyvūs, saikingai vartotų alkoholį ir nerūkytų. Reguliarus fizinis aktyvumas ir sveika mityba, palaikant normalų svorį, gali trečdaliu sumažinti onkologinių susirgimų grėsmę. Naujausi mokslinių tyrimų duomenys atskleidžia, kad ir ne-

žymus fizinis aktyvumas ne tik mažina ligų grėsmę, bet ir reikšmingai pagerina gyvenimo kokybę bei socialinę gerovę.

Tarptautinė praktika ir mokslo įrodymai pagrindžia, kad fizinio aktyvumo plėtra padeda sumažinti sveikatą žalojančių rizikos veiksnių paplitimą. Teigiama fizinio aktyvumo patirtis vaikystėje ir jaunystėje padeda sukurti pagrindus sveikam ir produktyviam gyvenimui ateityje: svarbu ugdyti teigiamą požiūrį į savo sveikatos stiprinimą aktyviai judant, siekti įgyti žinių apie sveiką gyvenseną, skatinti šeimų aktyvumą ir gilinti tėvų partnerystės ryšius ugdymo procese. Vaikų fizinis aktyvumas yra labai svarbus ligų prevencijai, vaikų produktyvumui, geresniam atsparumui stresui, patiriamam mokykloje, geresniems tarpusavio santykiams, mažesniam sergamumui ir polinkiui į žalingus įpročius.

Fizinis aktyvumas taip pat susijęs su kita sveikatą palaikančia elgsena: sveikesne mityba, grūdinimusi, darbo ir poilsio kaita, geresne asmens higiena ir kūno priežiūra, žalingų įpročių neturėjimu ir kt. O pasyvumas – atvirkščiai – neigiamai veikia psichiką (blogėja pažintinė funkcija, sunku sutelkti dėmesį), atsiranda stuburo skausmų ir netaisyklinga laikysena, didėja nutukimo ir depresijos rizika³. Nustatyta, kad fizinė veikla, tokia kaip vaikščiojimas ar važiavimas dviračiu ir kt., su-

mažina ankstyvą mirties riziką nuo įvairių lėtinių neinfekcinių susirgimų⁴. Fizinio aktyvumo svarba akcentuojama Europos Sąjungos bei Lietuvos sveikatos strateginiuose dokumentuose.

ES Baltijos jūros regiono šalių sveikatos prioritetinių veiklų koordinatorius – Šiaurės matmens partnerystės visuomenės sveikatai ir socialinei gerovei Socialinėje teminėje ataskaitoje *Sveikas gyvenimo būdas – visuomenės sveikatos pagrindas* pateikia nepakankamo fizinio aktyvumo esamus netolygumus ir siūlo fiziniam aktyvumui palankios aplinkos plėtros⁵ priemones. Nepakankamai fiziškai aktyvių gyventojų 2008 metais daugiausia buvo Švedijoje ir Norvegijoje – (45 proc.), mažiausia – Estijoje (20 proc.) ir Lietuvoje (21 proc.)⁶. Fizinio aktyvumo plėtrai yra rekomenduojama sudaryti ir plėtoti palankią aplinką:

- geresnį prieinamumą ir saugias sąlygas pasivaikščioti, važiuoti dviračiais, kitoms fizinio aktyvumo formoms;
- inicijuoti transporto politikos strategijas, kurios skatintų aktyvų ir saugų vykimą į / iš darbo, mokymosi instituciją pėsčiomis ir / ar važiuojant dviračiais;
- pagerinti sporto, rekreacijos ir laisvalaikio organizavimo sąlygas;
- padidinti aikštelių, skirtų aktyviems sporto žaidimams, skaičių.

³ Diet and physical activity: a public health priority [web site]. Geneva, World Health Organization, 2006 (<http://www.who.int/dietphysicalactivity/en>, accessed 28 July 2006).

⁴ Pedersen PK, Saltin B. Evidence for prescribing exercise as therapy in chronic disease. *Scandinavian Journal of Medicine and Science in Sports*, 2006, 16(Suppl. 1):3–63.

⁵ Healthy Lifestyles – Corner Stone of Public Health. Why we need noncommunicable disease prevention and control. Northern Dimension Partnership in Public Health and Social Well-being. 2012.

⁶ Global status report on noncommunicable diseases. World Health Organization. 2010.

11

Parengtas Vietos veiksmų planas atitinka Lietuvos sveikatos politikos bei Lietuvos Respublikos Seimo 2014 m. birželio 26 d. nutarimu Nr. XII-964 patvirtintos Lietuvos sveikatos 2014–2025 metų programos prioritetus⁷. Programos strateginis tikslas – pasiekti, kad 2025 m. šalies gyventojai būtų sveikesni ir pailgėtų jų gyvenimo trukmė, pagerėtų gyventojų sveikata ir sumažėtų sveikatos netolygumai. Programoje akcentuojama, kad Lietuvoje visiškai nesportuoja ir nesimankština apie 44 proc. gyventojų (ES valstybių narių vidurkis – 39 proc.). Suaugusių Lietuvos žmonių gyvensenos tyrimo duomenimis, gyventojų fizinio aktyvumo pakankamai neskatina nei mūsų socialinė aplinka, nei sveikatos priežiūros sektorius. Sveikatos priežiūros specialistai nėra aktyvūs, teikdami reikiamas rekomendacijas pacientams. Mankštinimosi paslaugas teikiantis privatus sporto ir sveikatinimo centrų sektorius šalyje plečiasi, tačiau šios paslaugos prieinamos tik didesnes pajamas gaunantiems žmonėms. Lietuvoje trūksta fiziniam aktyvumui palankios aplinkos: sutvarkytų vaikų žaidimų, lauko treniruoklių aikštelių, dviračių takų, parkų, žaliųjų zonų, savivaldybių dotuojamų ir vidutinės pajamas turinčioms šeimoms prieinamų santykinai pigių sveikatingumo centrų paslaugų.

Vienas iš iškeltų uždavinių šiems tikslams įgyvendinti – ugdyti optimalaus fizinio aktyvumo įpročius. Programoje pabrėžiamos 4 pagrindinės gyvenimo sritys, kuriose žmonės turi galimybę būti fiziškai aktyvūs: darbas (ypač, jeigu jis yra fizinis),

susisiekimas (pvz.: ėjimas, važiavimas dviračiu), buitinis (pvz., namų ruošia), laisvalaikis (pvz., sportas). Siekiant ugdyti optimalaus fizinio aktyvumo įpročius, Programoje pabrėžiamos šios būtinos priemonės:

- užtikrinti ikimokyklinio amžiaus vaikų, bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo mokinių optimalaus fizinio aktyvumo sąlygas ugdymo įstaigose ir viešosiose erdvėse;
- skatinti darbingo amžiaus žmones mankštintis ir būti fiziškai aktyviems (važinėti dviračiais, vaikščioti parke, važinėti riedučiais, tvarkyti aplinką);
- rengti specializuotus sveikatos stiprinimo projektus pensinio amžiaus žmonių ir neįgalųjų fiziniam aktyvumui skatinti;
- investuoti į vaikų žaidimų, lauko treniruoklių aikštelių, dviračių ir pėsčiųjų takų, parkų, žaliųjų zonų tvarkymą ir plėtrą;
- skatinti gyventojų fizinio aktyvumo optimizavimo programų rengimą ir įgyvendinimą bendruomenės, savivaldybės ir šalies lygmeniu. Lietuvos Respublikos kūno kultūros ir sporto įstatyme numatyti valstybės ir savivaldybių institucijų atsakomybę už gyventojų fizinio aktyvumo sąlygų sudarymą.

⁷ Lietuvos Sveikatos Programa 2014–2025 m.

Situacija Plungės rajone pasirinktos problemos kontekste

Gyventojų sveikatos gerinimas yra svarbi šalies ekonominio augimo sąlyga. Visuomenės sveikatos būklė tiesiogiai lemia gyvenimo kokybę, darbo išteklių apimtį ir jų produktyvumą, o vidutinio amžiaus žmonių sergamumas ir mirtingumas reiškia žmogiškojo kapitalo praradimą.

Siekiant stiprinti Plungės rajono savivaldybės gyventojų sveikatą, analizuoti ją, šviesti, aktyvinti ir teikti informaciją sveikos gyvensenos klausimais, skatinti jaunimą nekenkti savo sveikatai žalingais įpročiais, skatinti fizinį aktyvumą ir padaryti jį neatsiejama gyvenimo dalimi, 2009 m. liepos mėnesį buvo įsteigtas Plungės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras.

Plungės rajone visuomenės sveikatos priežiūros politika formuojama atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos teisės aktus, reglamentuojančius visuomenės sveikatos priežiūrą, situaciją ir rajone iškilusias problemas.

Pagrindinis Visuomenės sveikatos biuro veiklos tikslas – rūpintis Plungės rajono savivaldybės bendruomenės sveikata ir ją stiprinti. Pagrindinės biuro veiklos sritys:

- visuomenės sveikatos stebėseną ir jos pokyčių analizę;
- visuomenės sveikatos stiprinimą, programų rengimą ir jų įgyvendinimą;
- visuomenės sveikatos stiprinimo ir ugdymo priemonių planavimą ir įgyvendinimą;

- vaikų ir moksleivių visuomenės sveikatos priežiūrą;
- visuomenės sveikatos mokymų organizavimą ir vykdymą;
- bendradarbiavimą su nevyriausybinėmis organizacijomis, vykdančiomis sveikatinimo veiklą.

Plungės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos programos tikslas – užtikrinti efektyvią savivaldybės stebėsenos sistemos veiklą ir duomenų kaupimą, reikalingą valstybinėms ir vietinėms sveikatos programoms įgyvendinti ir vietinei sveikatos politikai formuoti. Norint įvertinti Plungės rajono gyventojų sergamumą, mirtingumą ir jų priežastis, gyvenseną ir elgseną, yra reikalingas sistemingas duomenų rinkimas ir analizavimas.

Plungės rajone 2014 metų pradžioje užregistruoti 36 524 gyventojai, iš jų 7 786 vaikai iki 18 m. 2013 metų duomenimis, rajone moterys sudarė 53,05 proc. visų gyventojų (Lietuvoje – 53,94 proc., Telšių apskrityje – 53,25 proc.), 1000-čiui vyrų teko 1 129 moterys (Lietuvoje – 1 171, Telšių apskrityje – 1 139).

Kaip ir daugelyje kaimiškųjų rajonų, gyventojų skaičius mažėja (1 pav.). Per pastaruosius penkerius metus gyventojų sumažėjo 3 087, arba 7,79 proc. 2008–2013 metais Plungės rajono savivaldybėje, Lietuvoje ir Telšių apskrityje mažėjant gyventojų skaičiui, mažėjo ir gyventojų tankis. Plungės

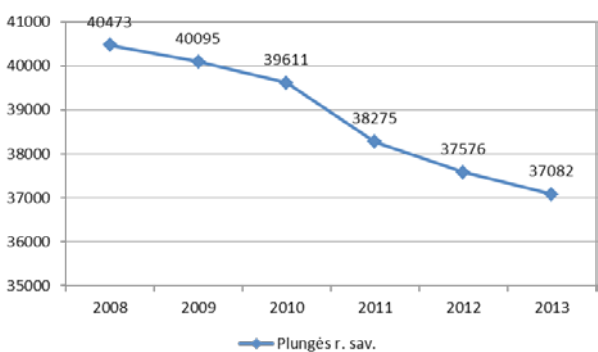
rajono savivaldybėje gyventojų tankumas kiek mažesnis nei Lietuvos vidurkis, ir 2013 metais 1 km² teko 33,6 gyventojų. Panašus gyventojų tankis buvo ir Telšių apskrityje – 34,0/1 km², Lietuvoje didesnis – 45,5/1 km².

Viena pagrindinių gyventojų mažėjimo priežasčių yra jaunų šeimų ir jaunimo migracija į Lietuvos didmiesčius ir į užsienio šalis, kur yra didesnės išsilavinimo ir įsidarbinimo galimybės. Per paskutiniuosius penkerius metus į užsienį emigravo 3 292 Plungės r. sav. gyventojai. 2013 m. emigravo 462 Plungės r. sav. gyventojai, tai 1,25 karto mažiau, negu 2012 m. 2013 m. emigrantų skaičius Plungės r. sav., palyginti su 2012 m., sumažėjo 1,06 karto.

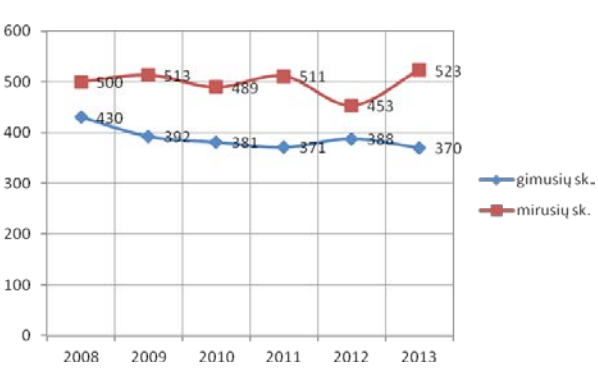
2013 m. iš Plungės rajono į kitas Lietuvos vietas išvyko 1 342 gyventojai, tai 2,89 proc. mažiau nei 2012 m. Į Plungės r. sav. atvyko 911 gyventojų, tai 4,41 proc. mažiau, nei 2012 m.

Rajone taip pat yra neigiamas natūralus gyventojų prieaugis – mirtingumas yra didesnis už gimtamumą (2 pav.). 2013 m. Plungės r. sav. gimė 370 kūdikių, tai 18 (4,64 proc.) kūdikių mažiau, nei 2012 m. 2013 m. 1000-čiui gyventojų teko 10,06 gimusiųjų (šalyje – 10,1, apskrityje – 10,47). Per paskutiniuosius penkerius metus Plungės rajone mirtingumo rodiklis padidėjo nuo 1 241,19 iki 1 421,58 100 000-čių gyventojų. 2013 m. Plungės r. sav. kaimo gyventojų mirtingumas buvo apie 1,27 karto didesnis už miesto gyventojų, vyrų mirtingumo rodiklis buvo apie 1,1 karto didesnis už moterų. Plungės r. sav. mirė 523 žmonės, tai 70

1 pav. Gyventojų skaičius metų pradžioje Plungės r.

2 pav. Gimusių ir mirusių Plungės rajono gyventojų skaičiaus dinamika 2008–2013 metais

(15,45 proc.) žmonių daugiau nei 2012 metais ir 23 (4,6 proc.) žmonėmis mažiau, nei 2008 metais.

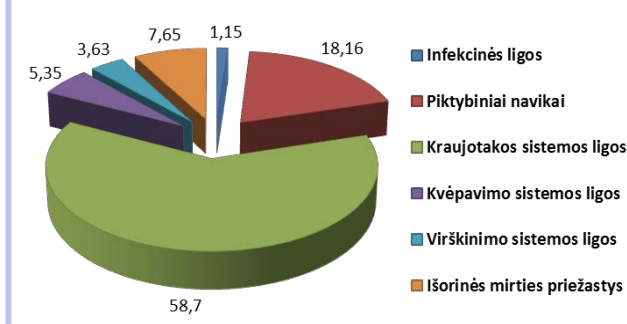
Mirties priežasčių struktūra Plungės rajone buvo panaši kaip ir Lietuvos bei Telšių apskrities. 2013 metais daugiausia žmonių (84,51 proc.) mirė dėl trijų pagrindinių priežasčių: nuo kraujotakos sistemos ligų (58,7 proc.), piktybinių navikų (18,16 proc.) ir dėl išorinių mirties priežasčių (7,65 proc.) (3 pav.).

2013 m. Plungės r. 40 žmonių (7,65 proc. visų mirusiųjų) mirė dėl išorinių mirties priežasčių: iš jų 7 žuvo transporto įvykiuose (17,5 proc. mirusiųjų dėl išorinių mirties priežasčių), 9 nusižudė (22,5 proc. mirusiųjų dėl išorinių mirties priežasčių), 4 nužudyti (10 proc. mirusiųjų dėl išorinių mirties priežasčių), 1 apsinuodijo alkoholiu (2,5 proc. mirusiųjų dėl išorinių mirties priežasčių). Plungės r. 2013 m., palyginti su 2012 m., mirusiųjų dėl išorinių mirties priežasčių skaičius padidėjo 14,29 proc.

Plungės rajone 2008–2013 m. susirgimų skaičius didėjo. 2013 m., palyginti su 2012 m., susirgimų skaičius 1000-čiui suaugusiųjų padidėjo 10,54 proc. (Lietuvoje – 11,17 proc., Telšių apskrityje – 12,51 proc.), o 1000-čiui vaikų – padaugėjo 25,22 proc. (Lietuvoje – 19,92 proc., Telšių apskrityje – 20,21 proc.).

Plungės rajone, kaip ir šalyje bei Telšių apskrityje, 2013 m. tarp suaugusiųjų didžiausias bendras sergamumas išliko kvėpavimo (539,7/1000 gyv.), kraujotakos (387,9/1000 gyv.), jungiamojo audinio ir skeleto-raumenų (289,9/1000 gyv.) bei uro-

3 pav. Plungės r. sav. mirusieji pagal mirties priežastis 2013 m., proc.

genitalinės sistemos (198,5/1000 gyv.) ligomis. 2013 m. Plungės rajone bendras sergamumas urogenitalinės sistemos ligomis, jungiamojo audinio ir skeleto-raumenų sistemos ligomis, virškinimo sistemos ligomis, nervų sistemos ligomis, kraujotakos sistemos ligomis, dėl traumų ir kitų išorinių priežasčių, ausų-nosies-gerklės ligomis bei dėl psichikos ir elgesio sutrikimų buvo didesnis už Lietuvos bei Telšių apskrities (4 pav.).

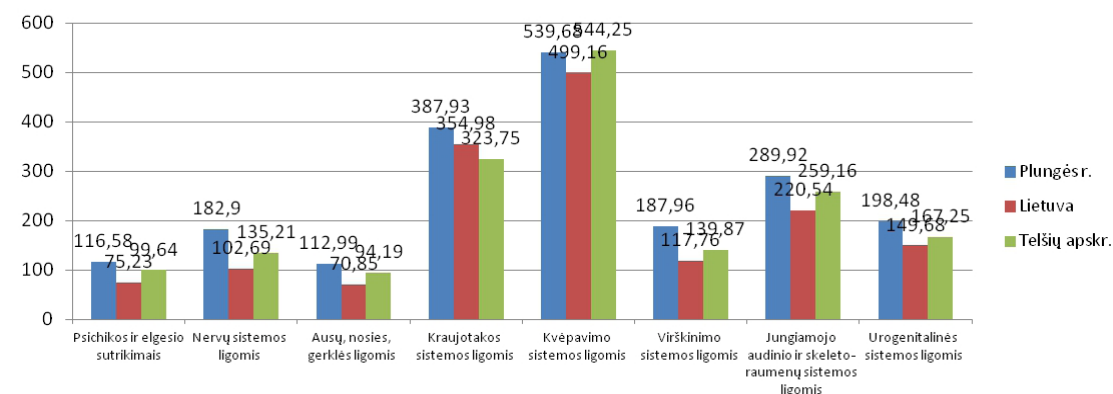
Asmens sveikatos priežiūros paslaugas Plungės rajone teikia kelios pirminės asmens sveikatos priežiūros įstaigos: VšĮ Plungės rajono savivaldybės ligoninė, VšĮ Plungės rajono greitoji medicinos pagalba bei kt. II lygio asmens sveikatos priežiūros įstaigos.

2013 m., palyginti su 2008 m., gydytojų skaičius Plungėje sumažėjo 5,21 proc., kai Lietuvoje ir Telšių apskrityje skaičius didėjo. 2013 m. Plungės r. sav. gydytojų skaičius buvo 18,91, tai yra mažesnis nei šalyje ir apskrityje (atitinkamai 58,98 proc. ir 8,6 proc.). (5 pav.)

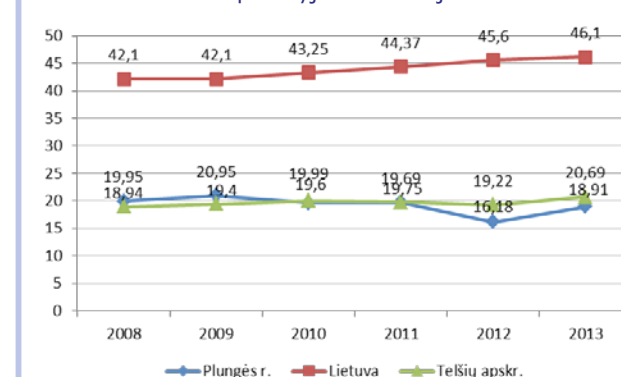
2013 m., palyginti su 2008 m., odontologų skaičius Plungės r. sav. išaugo 46,37 proc. (Lietuvoje 30,78 proc., Telšių apskr. 45,05 proc.). 2013 m. Plungės r. sav. odontologų skaičius buvo 7,67, t. y. didesnis už apskrities 16,21 proc., bet 18,32 proc. mažesnis už šalies.

2013 m., palyginti su 2008 m., slaugytojų skaičius Plungės r. sav. išaugo 0,22 proc. (Lietuvoje 1,32 proc., Telšių apskr. 1,48 proc.). 2013 m. Plungės r. sav. slaugytojų skaičius buvo šiek tiek mažesnis nei apskrities (0,35 proc.) bei 20,84 proc. mažesnis už šalies.

4 pav. Sergamumas 1000-čiomis gyventojų pagal susirgimų grupes Plungės rajone, Telšių apskrityje ir Lietuvoje 2013 m.

5 pav. Gydytojų skaičiaus, tenkančio 10 tūkst. gyventojų, dinamika 2008 – 2013 metais Plungės rajone, Telšių apskrityje ir Lietuvoje

VIETOS VEIKSMŲ PLANO RENGIMAS

URBACT Vietos palaikymo darbo grupė

Rengiant veiksmų planą, svarbu gerai suprasti esamos problemos mastą ir jos galimas priežastis konkrečios savivaldybės kontekste. Projektui sėkmingai įgyvendinti svarbu, jog šias priežastis pripažintų kuo didesnė visuomenės dalis, – tai leistų žmonėms prisiišti daugiau atsakomybės ir įsitraukti į Projekto veiklas ateityje.

Pirmieji darbo grupės susirinkimai buvo skirti surinkti informacijai analizuoti ir dabartinės situacijos problemoms ir poreikiams aptarti. 2012 m. rugpjūčio 20 d. Savivaldybėje įvyko susitikimas su šio Projekto eksperte Laura Buguna iš Ispanijos. Darbo grupė veiklą pradėjo nuo esamos situacijos analizės. Vėliau diskutuota, kokie turėtų būti plano tikslai, struktūra, sudėtis (turinys). Darbo grupė į susirinkimus rinkosi reguliariai (kas vieną / du mėnesius) aptarti esamą situaciją, analizuoti pagrindines rajono sveikatos, ekonomines ir kt. problemas bei poreikius. Vėliau prie darbo grupės prisijungė kiti atstovai ir tada ją sudarė 19 žmonių. Tai buvo asmenys, priklausantys vietos administracijos padaliniais, nevyriausybinėms organizacijoms, privačiam ir verslo sektoriui, viešųjų paslaugų teikėjai ir kt. Vietos paramos grupės veiklai vertinti buvo užpildyta savęs vertinimo priemonė. Tam, kad įsitikinti, kad darbo grupė sprendė reikiamą problemą, t.y. *neaktyvus gyvenimo būdas*, kuri buvo aptarta ir suderinta su visomis suinteresuotomis šalimis, buvo reikalinga atlikti

Pirmieji darbo grupės susitikimai 2012 m.

„problemų medį“. Tam buvo išvardintos visos su pagrindine tema susijusios problemos, nustatytos, kurios problemos yra priežastys, o kurios – pasekmės, ir kaip jos tarp savęs susijusios. Vėliau buvo prieita prie problemų sprendimo ir reikalingų išteklių, buvo apibrėžti laukiami rezultatai ir uždaviniai. Visus 2 metus buvo organizuojami vietos susitikimai-diskusijos sveikatos įtakos ekonomikai temomis, aptarti sveikatos priežiūros organizavimo Europoje skirtumai, gilintasi į sveikatos inovacijų strategijas.

Atrinkti, sukviesti ir suburti tinkamus žmones į URBACT Vietos palaikymo darbo grupę buvo sudėtinga užduotis. Visų susijusių suinteresuotųjų šalių sutelkimas bendram darbui buvo galimybė pradėti kurti bendrą vietos veiksmų planą.

URBACT Vietos palaikymo darbo grupė Vietos veiksmų planui parengti

Eil. Nr.	Vardas, pavardė	Pareigos darbo grupėje	Atstovaujama organizacija	Pareigos atstovaujamoje organizacijoje narystės darbo grupėje metu	Kontaktiniai duomenys
1.	Česlovas Kerpauskas	Grupės vadovas nuo 2014-09-08	Plungės rajono savivaldybės administracija	Direktorius pavaduotojas	dir.pavaduotojas@plunge.lt
2.	Asta Beierle- Eigirdienė	Grupės vadovė nuo 2013-04-16 iki 2014-09-07	Plungės rajono savivaldybės administracija	Administracijos direktorė	direktorius@plunge.lt
3.	Audrius Klišonis	Grupės narys	A. Klišonio komercinė firma „Inesa“, Plungės rajono savivaldybė	Savininkas, Tarybos narys Meras (2014-09-08 potvarkis Nr. P-64)	meras@plunge.lt
4.	Žaneta Piepalienė	Grupės narys	Plungės rajono savivaldybės administracija	Strateginio planavimo ir investicijų skyriaus vedėja	investicijos@plunge.lt
5.	Oresta Gerulskienė	Grupės narys	Plungės rajono savivaldybės administracija	Savivaldybės gydytoja	savgydytojas@plunge.lt
6.	Rasa Jonušienė	Grupės narys (posėdžių sekretorė)	Plungės rajono savivaldybės administracija	Strateginio planavimo ir investicijų skyriaus vyr. specialistė	rasa.jonusiene@plunge.lt
7.	Antanas Martusevičius	Grupės narys	VšĮ Plungės rajono savivaldybės ligoninė	Direktorius	sekretore@plungesligonine.lt
8.	Arnoldas Jurgutis	Darbo grupės narys nuo 2013-04-16 iki 2014-09-07	Klaipėdos universitetas	Sveikatos mokslų fakulteto Visuomenės sveikatos katedros vedėjas; profesorius	jurgutis@klaipeda.aiva.lt
9.	Daiva Zablockienė	Grupės narys	Plungės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras	L.e. p. direktorė	direktore@plungesvsb.lt
10.	Vanda Bučienė	Grupės narys	UAB „SG konsultacinė klinika“	Direktorė	konsultacineklinika@sgklinika.lt
11.	Raimondas Doviltis	Grupės narys	UAB „Gydora“, Plungės rajono savivaldybė	Klinikos savininkas; Tarybos narys	rdoviltis@gmail.com
12.	Tomas Zamulskis	Grupės narys	UAB „Klinika Pulsas“	Savininkas	tomaszmulskis@yahoo.com
13.	Jonas Varkalys	Grupės narys	UAB „Plungės Jonis“, Plungės rajono savivaldybė	Valdybos pirmininkas; Tarybos narys	jonis@plunge.omnitel.net
14.	Algirdas Pečiulis	Grupės narys	UAB „Palska“; Plungės rajono savivaldybė	Direktorius; Tarybos narys	palgis@palska.eu
15.	Adomas Kripas	Grupės narys nuo 2014-09-08	Plungės suaugusiųjų švietimo centras	Direktorius	direktorius@suaugplunge.lt
16.	Gražina Lukošienė	Grupės narys	VšĮ „Versli Lietuva“	Atstovė regione	g.lukosiene@versli Lietuva.lt
17.	Audrius Misiūnas	Grupės narys	Plungės technologijų ir verslo mokykla; Plungės rajono savivaldybė	Direktorius; Tarybos narys	direktorius@plungestvm.lt
18.	Egidijus Bulavas	Grupės narys	Trečiojo amžiaus universitetas	Rektorius	egisbl@yahoo.com
19.	Rita Smilingienė	Grupės narė iki 2014-09-07	Plungės suaugusiųjų švietimo centras	Direktorius pavaduotoja	pavaduotoja@suaugplunge.lt
20.	Julius Nekrašas	Grupės narys iki 2014-09-07	Plungės rajono savivaldybė	Mero patarėjas (2013-04-16 potvarkis Nr. P-22); Tarybos narys	julius.nekrasas@plunge.lt
21.	Margarita Mažonaitė	Grupės narys nuo 2013-08-07	VšĮ Plungės rajono savivaldybės ligoninė	Ekonomistė	margaritamazonaite@gmail.com
22.	Grėta Mišeikytė	Grupės narys nuo 2014-09-08	Klaipėdos Universiteto Visuomenės sveikatos fakultetas	Studentė	fejaxlow@gmail.com
23.	Gintautas Vaitkevičius	Grupės narys nuo 2014-09-08	Plungės rajono savivaldybė	Mero patarėjas	gintautas.vaitkevicius@plunge.lt

Suinteresuotųjų šalių analizė

Pasirinkta problema – neaktyvus gyvenimo būdas, visų gyventojų grupių fizinio aktyvumo stoka gali būti išspręsta tik darniomis visų sektorių pastangomis. Pagrindinis dėmesys turi būti skiriamas aplinkos fiziniam aktyvumui pritaikymui, t. y., kad įvairių amžiaus grupių gyventojai turėtų sąlygas sportuoti ir / ar užsiimti sportine veikla pagal savo galimybes. Sukurti tokias sąlygas bei suformuoti įvairių grupių gyventojų palankų požiūrį į fizinį aktyvumą gali tik jungtinės švietimo, sporto, infrastruktūros planavimo, transporto sektorių pastangos. Kuriant sportui palankią infrastruktūrą galima pritraukti verslo, viešojo ir privataus sektoriaus lėšų. Šiam tikslui Vietos palaikymo grupė atliko išsamią suinteresuotųjų šalių analizę, kurios gali teigiamai ir / ar neigiamai paveikti fizinio aktyvumo sklaidą. Buvo išanalizuota suinteresuotųjų šalių įtaka, nustatytas jų suinteresuotumas dalyvauti veikloje. Suinteresuotųjų šalių analizė pateikiama priede Nr.2.

Šio projekto rengėjai, siekdami įtraukti visuomenę ir įvairių privataus ir viešojo sektorių atstovus, taikė interaktyvų problemas analizės metodą. Rengėjai neskubėjo išsakyti esamų priežasčių patys, o organizavo daug interaktyvių seminarų, kurių metu klausė įvairių sektorių atstovų nuomonės (švietimo, privataus verslo, sporto sektoriaus ir kt.), įvairių bendruomenės amžiaus grupių atstovų – jaunimo, senjorų (Trečiojo amžiaus universiteto) minčių. Tokiu būdu, jau problemos analizės

procesu įvairių sektorių atstovams išsakant problemas priežastis, ir / ar sprendimo galimybes, gautas tuo pačiu neformalus įsipareigojimas, kad jie atsakingai dalyvaus sprendžiant šias problemas. Analizuojamos priežastys buvo išskirstytos į šias pagrindines grupes: (1) neigiamas požiūris į fizinį aktyvumą; blankstančios fizinio aktyvumo ir aktyvaus laisvalaikio tradicijos šeimose; neformuojami fizinio aktyvumo įpročiai nuo vaikystės; (2) sąlygų fiziniam aktyvumui stoka. Pastaroji išsiskyrė dviem pogrupiais – infrastruktūros stoka ir problemos, susijusios su nepakankamai aktyviam laisvalaikiui išnaudojama gamtine aplinka. Papildomą problemų grupę iškelė Savivaldybės administracija – nepakankamas bendradarbiavimas tarp šeimos, švietimo, sveikatos apsaugos, socialinės priežiūros, verslo ir nevyriausybinų organizacijų, vykdančių sveikatos pokyčių stebėseną. Realizuojant visuomenės fizinio aktyvumo politiką, susiduriama su tarpsektorinio bendradarbiavimo stoka. Įvairių sričių atstovai planuoja ir realizuoja įvairias fizinio aktyvumo veiklas, tačiau mažai bendradarbiauja, nederina tarpusavyje vykdomų veiklų, dėl to neracionaliai panaudojamos lėšos ir nėra sinerginio efekto. Nepakanka informacijos apie vykdomas visuomenės fizinio aktyvumo sveikatinimo programas, todėl priimami visuomenės fizinio sveikatinimo veiklos dokumentai nėra tinkamai realizuojami. Didžiausias visuomenės fizinio sveikatinimo programų trūkumas – pa-

syvus visuomenės dalyvavimas įvairiose fizinio aktyvumo skatinimo veiklose, galimai atsiradęs dėl susiformavusio įvairių institucijų, pačios visuomenės neigiamo požiūrio į visuomenės fizinio sveikatinimo būtinybę, galimybes ir perspektyvą, bei nepakankamas šioms programoms skiriamas finansavimas.

Fizinio aktyvumo stoką visuomenėje patvirtino ir Plungės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro atlikti tyrimai. 2013 m. vykdytas **Plungės rajono priešmokyklinio amžiaus vaikų gyvensenos tyrimas**. Buvo tirti 3–5 metų ir priešmokyklinių grupių amžiaus vaikai, lankantys Plungės rajono ikimokyklinio ugdymo įstaigas, ir apklausti jų tėveliai. Priešmokyklinukų gyvensenos tyrimo duomenimis, kasdien sportuojančių ir besimankštinančių vaikų buvo 25,2 proc., kelis kartus per savaitę – 44,9 proc. Besimankštinančių ir sportuojančių priešmokyklinukų grupes lankančių vaikų yra daugiau negu 3–5 metų grupes lankančių vaikų. Daugiausia tyrime dalyvavusių vaikų (61,1 proc.) laiko praleidžia, žiūrėdami televizorių 30–60 min. per dieną. Daugiau kaip 5 val. per dieną 3–5 metų grupes lankantys vaikai nei priešmokyklinukų grupes lankantys vaikai praleidžia žiūrėdami televizorių. 1,7 proc. 3–5 metų grupių vaikų ir 4,8 proc. priešmokyklinukų grupių vaikų nešioja akinius arba lęšius.

Eksperto paslaugoms teikti Vietos palaikymo grupei rengiant Vietos veiksmų planą buvo sudaryta sutartis su Klaipėdos universiteto Visuomenės sveikatos katedros profesoriumi dr. Arnoldu Jurgučiu. Vadovaujantis ekspertu suteiktą žinių rengiant planą, pateiktą metodiką ir teikė bendro pobūdžio paramą visai darbo grupei. Prioritetinės problemos ir poreikiai buvo išskirti pačios visuomenės, plano rengime buvo taikomi interaktyvūs sveikatos politikos formavimo metodai.

Dokumente grindžiamas pasirinktos prioritetinės problemos – **neaktyvaus gyvenimo būdo** – aktualumas rajono gyventojų sveikatai ir pateikiamas visapusiškas veiksmų planas.

Prioritetinės problemos keltos ir analizuotos Plungės vietos palaikymo grupės teminiuose susitikimuose su skirtingo amžiaus ir socialinių grupių atstovais:

2014 m. gegužės 8 d. – pokalbis-diskusija „Senjorų išmintis geresnei plungiškių sveikatai“;

2014 m. spalio 13 d. – pokalbis-diskusija „Sveikas darbuotojas – stipri ekonomika. Ką gali verslas?“;

2014 m. spalio 15 d. – pokalbis-diskusija „Sveikas vaikas – ekonominės miesto gerovės pagrindas“;

2014 m. spalio 22 d. – pokalbis-diskusija „Sveikas vaikas ir jaunimas – ekonominės miesto gerovės pagrindas“.

URBACT programos Vietos palaikymo grupės organizuotų seminarų metu labiausiai akcentuota problema buvo *neaktyvus gyvenimo būdas*, tai yra mažėjantis įvairaus amžiaus individų, šeimų dalyvavimas aktyviose laisvalaikio praleidimo veiklose. Interaktyviuose seminaruose dalyvavę verslo, švietimo, jaunimo, senjorų atstovai išsakė šios problemos priežastis ir pasiūlė galimus sprendimus, kurie atsispindi parengtame Veiksmų plane. Veiksmų plane numatyta daug priemonių, kurias galima įgyvendinti su turimais ištekliais, be didesnių išorinių investicijų. Taip pat yra numatytos kai kurios investicijos, maksimaliai priderintos prie patvirtintame Plungės rajono savivaldybės strateginiame plane numatomų priemonių.

Vietos ir tarptautinių ekspertų dėka Europos miestų tinklas sužinojo apie piliečių socialinio dalyvavimo mechanizmus, orientuotus į visuomenės sveikatos planavimą, jų prioritetus bei taikomus metodus, siekiant geresnių šio socialinio projekto rezultatų. Be plenarinių sesijų, projekto komanda dirbo ir mažomis tikslinėmis grupėmis.

Tarptautiniai susitikimai

I parengiamojo etapo tarptautiniai susitikimai

2012 m. birželio 11–12 d. Igualadoje (Katalonija, Ispanija) įvyko pirmasis Plungės kartu su kitais 4 Europos miestais pradėto įgyvendinti URBACT II programos lėšomis finansuojamo projekto 4D CITIES partnerių susitikimas. Plungės savivaldybei atstovavo savivaldybės gydytoja Oresta Gerulskienė ir Strateginio planavimo ir investicijų skyriaus vedėja Žaneta Piepalienė. Susitikime taip pat dalyvavo URBACT programos vadovai iš Prancūzijos, kurie pristatė programos tikslus, projektams keliamus reikalavimus, projektų valdymo praktinius aspektus. Programos vadovai supažindino su labai sudėtinga projektų atranka: informuota, kad iš viso paskutiniajame kvietime dalyvavo 80 projektų ir iš jų buvo atrinkta tik 19.

Projekto vadovė Angels Chacon ir projekto ekspertė Laura Baguna pristatė artimiausius planus – rugpjūčio 20–21 dienomis planuojamą vizitą į Plungę, kurio metu numatyti susipažinimai su esama situacija ir perspektyviniais planais bei susitikimai su Savivaldybės vadovais, sveikatos apsaugos specialistais ir kitais atsakingais darbuotojais, kurie gali keisti rajono socialinę ir ekonominę plėtrą.

2012 m. spalio 21–24 dienomis vyko tarptautinis susitikimas Novaroje (Italija), kuriame dalyvavo projekto partneriai iš Igalados, Tartu, Leeds ir Plungės.

Plungės rajono savivaldybei atstovavo savivaldybės gydytoja Oresta Gerulskienė ir Strateginio planavimo ir investicijų skyriaus vyriausioji specialistė Rasa Jonušienė. Susitikimą pranešimu apie Novaros miesto pasiekimus inovacijų srityje bei planuojamus vykdyti didelės apimties projektus pradėjo Novaros miesto savivaldybės atstovas Paolo Sironi. Vienu tokių projektų – „SpeDD“ („Open Government“) – siekiama sukurti demokratinis ryšius tarp piliečių ir institucijų, sudaryti prielaidas sukurti kontaktinei duomenų bazei ir pasikeisti informacija. Antrasis – infrastruktūros plėtros pramoninėje miesto dalyje projektas. Čia bus statomas aukštųjų technologijų tyrimo centras. Susitikimo dalyviai aplankė šalia planuojamos statybos vietos įsikūrusį aukštųjų technologijų inkubatorių.

Toliau susitikimą vedė projekto vadovė Angels Chacon, kuri siūlė savo miestuose išanalizuoti pasiekimus sveikatos, inovacijų, viešosios bei privačiosios partnerystės ir bendradarbiavimo srityse, išsirinkti stipriausią sritį ir gilintis į ją. Pasiekimams ir iššūkiams aptarti projekto vadovė patarė kviesti aktyvius bendruomenės narius burtis į vietos veiklos grupes, rinktis į susitikimus, kuriuose būtų gvildenami vietos bendruomenei aktualūs klausimai, keliamos problemos, siūlomi jų sprendimo būdai. Projekto partneriams taip pat pasiūlyta identifikuoti problemą, kurią būtų galima išspręsti projekto metu, pasinaudojant projekto partnerių patirtimi. Tai sudarytų sąlygas projekto partnerių vietos veiklos grupėms įsigilinti į partneriui svarbią problemą ir generuoti konkrečias jos sprendimo idėjas. Pasak projekto vadovės Angels Chacon, inovacija gali būti ir naujoviškas bendravimo būdas!

II įgyvendinimo etapo tarptautiniai susitikimai

2013 m. kovo 18–19 dienomis Igaladoje (Katalonija, Ispanija) vyko projekto miestų (šalių) partnerių susitikimas pagrindinio projekto partnerio mieste. Jame buvo aptartas ir pradėtas antrasis projekto įgyvendinimo etapas. Susitikime nustatytos pagrindinės veiksmų kryptys, kurios leido partneriams dirbti koordinuotai ir siekti bendrų tikslų iki projekto įgyvendinimo pabaigos.

2013 m. gegužės 28–29 dienomis Eindhovene (Nyderlandų Karalystė) aštuonių Europos miestų, dalyvaujančių URBACT programos sveikatos inovacijų projekte „4D miestai“, atstovai aptarė svarbiausius veiksmus, darančius įtaką verslo kompanijų steigimuisi sveikatos srityje. Pagrindinis susitikimo tikslas – išsiaiškinti strategijas, padedančias kurti darbo vietas, steigti verslo įmones, gerinančioms piliečiams teikiamų paslaugų kokybę.

Eindhoveno susitikime Plungės miestui atstovavo Savivaldybės administracijos direktorė Asta Beierle-Eigirdienė, savivaldybės gydytoja Oresta Gerulskienė ir privačios sveikatos klinikos „Pulsanum“ vadovas Tomas Zamulskis. Dalyviai pasidalijo Plungės pirminės sveikatos priežiūros centrų patirtimi diegiant sveikatos inovacijas, centrų plėtros aktualijomis, kalbėjo apie socialinių paslaugų plėtrą Plungės rajono savivaldybėje. Taip pat buvo diskutuota apie Lietuvoje veikiančią privalomojo sveikatos draudimo sistemą, sėkmingai plėtojamas ambulatorines, dienos chirurgijos paslaugas, vykdomas prevencines programas.

2013 m. birželio 18–19 d. Rumunijos Baia Sprie mieste vyko antrasis Europos sveikatos inovacijų URBACT programos projekto „4D miestai“ teminis susitikimas.

Susitikime Baia Sprie mieste Plungei atstovavo Savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotojas Česlovas Kerpauskas ir Savivaldybės administracijos Strateginio planavimo ir investicijų skyriaus vedėja, projekto vadovė Žaneta Piepalienė. Susitikimo dalyviams buvo pristatytos Plungės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro veiklos sritys: visuomenės sveikatos stebėseną, sveikatos stiprinimo programų rengimą ir jų įgyvendinimą, mokymų organizavimą ir vykdymą; vaikų ir moksleivių visuomenės sveikatos priežiūrą; bendradarbiavimą su nevyriausybinėmis organizacijomis, vykdančiomis sveikatinimo veiklas.

2013 m. spalio 3-4 dienomis susitikimo Leeds mieste (Jungtinė Karalystė) metu projekto partneriai ieškojo naujų sprendimų, kaip pagerinti pacientų priežiūrą. Trečiajame tarptautiniame projekto „4D miestai“ susitikime diskutuota apie socialines inovacijas, paslaugų integraciją, piliečių dalyvavimą, siekiant didesnio efektyvumo sveikatos apsaugos sistemoje.

Susitikime Leeds mieste Plungei atstovavo savivaldybės gydytoja Oresta Gerulskienė ir VšĮ Plungės rajono savivaldybės ligoninės ekonomistė Margarita Mažonaitė. Projekto partneriams buvo pristatytas 2012 m. baigtas įgyvendinti 4 mln. Lt vertės projektas „Ambulatorinių, palaikomojo gydymo ir slaugos paslaugų plėtra bei stacionarių paslaugų optimizavimas VšĮ Plungės rajono savivaldybės ligoninėje“. Šio projekto įgy-

vendinimo metu ligoninės rūšio patalpose buvo įrengti procedūrų kabinetai, aprūpinti naujausia medicinine įranga, skirta ambulatorinėms, ambulatorinės rehabilitacijos, dienos chirurgijos, slaugos ir palaikomojo gydymo paslaugoms teikti; vertikalaus tempimo baseinas. Anot Orestos Gerulskienės, džiugu, kad Plungė partneriams gali prisistatyti kaip naujovių sveikatos paslaugų gerinimo srityje ieškantis ir jas įgyvendinantis miestas.

2013 m. lapkričio 7–8 dienomis Jenos mieste (Vokietija) aštuonių projekto miestų partnerių tinklo nariai kalbėjo apie mokslo, mokslinių tyrimų, mokymosi ir mokymo centrų vaidmenį bendradarbiaujant su verslo sektoriumi, sveikatos sistemos įstaigomis, siekiant pagrindinio tikslo, – kaip prisidėti prie piliečių poreikių, gerinant sveikatos apsaugą ir piliečių gerovę.

Susitikime Jenoje Plungei atstovavo savivaldybės gydytoja Oresta Gerulskienė ir VšĮ „Versli Lietuva“ atstovė Plungės regione Gražina Lukošienė. Darbinėje sesijoje Plungės miestas partneriams pristatė keletą galimų vietos Veiksmų plano projektų variantų: buvo pristatytos dviračių ir pėsčiųjų takų, sveiko miesto, e-receptų įdiegimo vizijos. Partneriai rekomendavo greičiau priimti sprendimus vietos lygmeniu, kadangi iki šių metų pabaigos partneriams turi būti pateiktos vietos veiksmų plano gairės.

Plungei atstovavusios darbo grupės narės pastebėjo, kad ir tokios išsivysčiusios šalys, kaip Vokietija, susiduria su panašiomis problemomis, kaip ir mūsų miesto gyventojai, pvz., darbuotojai į darbą eina sirgdami ir taip užkrėsdami savo kolegas. Vokietija imasi švietėjiškos (informavimo) iniciatyvos bei skatina darbdavius, kad leistų sergantiems darbuotojams dirbti nuotoliniu būdu, t. y. iš namų. Plungės miestui, kaip ir kitiems miestams, aktualūs senyvo amžiaus ar sergančių žmonių priežiūros klausimai.

2014 m. vasario 17–18 dienomis Novaroje (Italija) vykusiame susitikime aštuoni projekto „4D miestai“ partneriai pristatė savo pirmuosius vietos veiklos planus.

Susitikime Novaros mieste Plungei atstovavo savivaldybės gydytoja Oresta Gerulskienė ir Plungės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro l. e. p. direktorė Daiva Zablockienė. Atstovės, pristačiusios Plungės miesto Vietos veiklos

planą, liko patenkintos įvertinimu kolegų, kurie pastebėjo, kad planas aprėpia visus svarbiausius šio projekto sektorius. Darnus komandinis darbas, ekspertų patarimai ir įžvalgos, išsamiai gvildenamos kiekvienos šalies vietos veiklos plano problemos, pasikeitimas patirtimi ir idėjomis – tai svarbiausia, ką Plungės atstovės parsivežė iš susitikimo Novaroje.

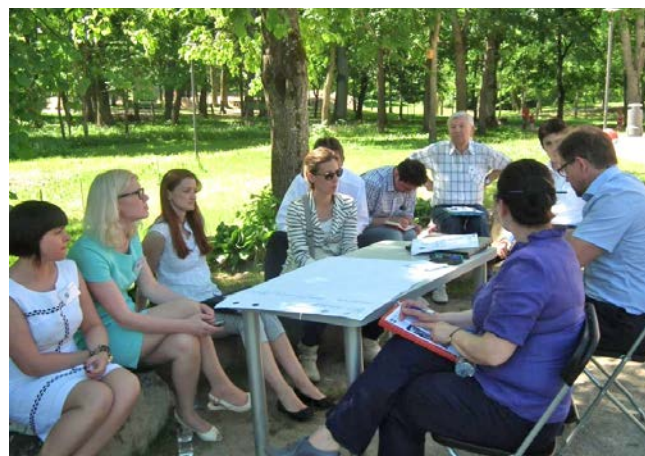

2014 m. gegužės 26–27 dienomis įvyko partnerių susitikimas Plungėje.

Susitikimo diskusijose aptarti būdai, kaip į planavimo procesą įtraukti piliečius bei pradėti kurti Vietos veiksmų plano struktūrą. Vietos ir tarptautinių ekspertų dėka Europos miestų tinklas sužinojo apie piliečių socialinio dalyvavimo mechanizmus, orientuotus į visuomenės sveikatos planavimą, jų prioritetus bei taikomus metodus, siekiant geresnių šio socialinio projekto rezultatų. Be plenarinių sesijų, partneriai dirbo ir mažomis tikslinėmis grupėmis.

Susitikimo metu taip pat buvo suorganizuoti vizitai į Plungės ligoninę ir Visuomenės sveikatos biurą, kuris skatina sveikos mitybos įpročius tarp gyventojų ir centralizuotai kaupia su piliečių sveikata susijusius duomenis. Daug dėmesio buvo skirta bendruomenės įtraukimo metodams sveikatos poreikių vertinime (prof. dr. Arnoldas Jurgutis), sąnaudų ir naudos analizės metodams.

2014 m. rugsėjo 16–17 dienomis projekto partneriai susitiko Tartu mieste (Estijoje), kuriame susipažino su skirtingais metodais, siekiant įvertinti pagal projektą rengiamus miestų vietos veiksmų planus, skatinančius jų ekonominę ir socialinę plėtrą.

Susitikime Plungei atstovavo savivaldybės gydytoja Oresta Gerulskienė, Plungės rajono savivaldybės administracijos Strateginio planavimo ir investicijų skyriaus vyriausioji specialistė Rasa Jonušienė, Trečiojo amžiaus universiteto rektorius Egidijus Bulavas ir Plungės suaugusiųjų švietimo centro direktorius Adomas Kripas. At-

stovai pristatė Projekto poveikio planą, sulaukė vertingų eksperto Peter Scholten patarimų, kaip būtų galima paskatinti didesnę vietos bendruomenės susidomėjimą rengiamu planu, ir pabrėžė, kad svarbiausia – išsiaiškinti vietos bendruomenės poreikius. Tik tada, eksperto nuomone, bus pasiekta norimų rezultatų. Atsižvelgdami į šį patarimą, Plungės atstovai nusprendė siūlyti Plungės Vietos palaikymo grupei organizuoti diskusijas su įvairiomis suinteresuotomis šalimis – verslininkais, jaunimu, sveikatos, švietimo sričių, socialinių paslaugų sektorių atstovais.

2015 m. kovo 31 – balandžio 1 dienomis Igualdos mieste (Katalonija, Ispanijos Karalystė) įvyko baigiamasis projekto partnerių susitikimas.

Plungės rajono savivaldybės meras Audrius Klišonis, Strateginio planavimo ir investicijų skyriaus vedėja Žaneta Piepalienė, projekto koordinatore, savivaldybės gydytoja Oresta Gerulskienė ir Savivaldybės tarybos narys, URBACT Vietos palaikymo grupės narys Algirdas Pečiulis Igualdoje pristatė baigiamą rengti Vietos veiksmų planą – vieną iš svarbiausių URBACT programos lėšomis įgyvendinamo projekto rezultatų. Susitikimo metu buvo pristatytos pagrindinės projekto įgyvendinimo metu padarytos išvados, pasiekimai ir politinės rekomendacijos. Išorės ekspertai pristatė vietos veiksmų plano finansinio įgyvendinimo galimybes, struktūrinių fondų alternatyvas.

Tarptautiniai susitikimai leido partneriams aptarti būdus, kaip į planavimo procesą įtraukti piliečius, suformuoti vietos veiksmų planų struktūrą. Vietos ir tarptautinių ekspertų dėka Europos miestų tinklas sužinojo apie piliečių socialinio dalyvavimo mechanizmus, orientuotus į visuomenės sveikatos planavimą, jų prioritetus bei taikomus metodus, siekiant geresnių šio socialinio projekto rezultatų. Buvo organizuojami vietos susitikimai-diskusijos sveikatos įtakos ekonomikai temomis, aptarti sveikatos priežiūros organizavimo Europoje skirtumai, gilintasi į sveikatos inovacijų strategijas. Po kiekvieno tarptautinio susitikimo pasidalyta įgyta patirtimi bei žiniomis su darbo grupe, aptariant galimybes mokytis iš kitų miestų patirties pasirinktoje probleminėje srityje.

34

Mokymai Vietos veiksmų planų rengėjams

Europos mainų ir mokymosi programos URBACT koordinatoriai **2013 metų gruodžio 9-11 dienomis** Rygoje (Latvija) organizavo mokymus vietos paramos grupėms, įgyvendinančioms projektus, skatinančius tolygią miestų plėtrą ir sprendžiančius pagrindines miestų problemas.

Mokymuose dalyvavo projekto vadovė Žaneta Piepalienė, asmuo atsakingas už projekto viešinimą Rasa Jonušienė, vietos paramos grupės nariai – gydytojai Raimundas Doviltis bei Tomas Zamulskis.

Mokymai Rygoje Plungės rajono savivaldybės atstovams suteikė gilesnių žinių apie programos URBACT tikslus ir metodus, sustiprino gebėjimus vietos veiksmų planavimo procese, supažindino su vietos veiksmų plano rengimo tvarka.

Su mokymų medžiaga galima susipažinti čia <http://plunge.lt/go.php/lit/Mokymai-skirti-URBACT-programos-vietos-paramos-grupes-/3049>

VIETOS VEIKSMŲ PLANAS

36

Plano tikslai ir uždaviniai

Projekto pagrindinis tikslas – fizinio aktyvumo ir sveikos gyvensenos plėtra geresnei Plungės rajono gyventojų sveikatai ir gerovei. Šis tikslas turi būti įgyvendinamas siekiant trijų rezultatų:

1. Aktyviai ir sveikai leidžiamas laisvalaikis ir kasdienis fizinis aktyvumas tampa visuotinai pripažinta Plungės rajono gyventojų vertybe.
2. Plungės rajone sudarytos geresnės sąlygos kasdieniam gyventojų fiziniui aktyvumui, kuriant naują aktyvios veiklos infrastruktūrą ir sujungiant ją su esama į vieningą sistemą.
3. Aktyvios gyvensenos ir fizinio aktyvumo poveikio sveikatai stebėsenos ir tvarios visuomenės sveikatos stiprinimo sistemos sukūrimas Plungės rajone.

Veiklos planas pateikiamas 39 psl.

Šio projekto įgyvendinimui labai svarbi stipri partnerystė – darnūs visų sektorių veiksmai bendram tikslui pasiekti – viešojo ir privataus, tarp įstaigų ir organizacijų (policijos, sveikatos priežiūros, švietimo įstaigų, kt.); politinės paramos – strategijų rengimo, visų sektorių įsitraukimo, tinkamų, inovatyvių ir išbaigtų veiksmų. Projektą įgyvendinant, bus vykdoma penkių sveikatos rodiklių, kurie Plungės rajone yra patys problematiškiausi, stebėseną, bus analizuojama, kaip rodikliai keisis, įgyvendinant URBACT Vietos veiksmų plano priemones. Stebėseną bus vykdoma savivaldybei

priskirtose teritorijose, siekiant gauti išsamią informaciją apie visuomenės sveikatos būklę. Bus stebimi, vertinami ir analizuojami visuomenės fizinio aktyvumo ir sveikesnės gyvensenos pokyčiai ir jų ryšys su sveikata, socialiniais ir ekonominiais veiksniais. Visuomenės sveikatos biuras reguliariai vykdys tyrimus (kūno masės indeksas, narkotikų prevencijos testai, maudyklų vandens kokybės stebėseną ir kt.), atsižvelgdamas į bendruomenės poreikius, teiks sveikatos stiprinimo paslaugas gyventojams: gyventojų konsultavimas rūkymo, alkoholio prevencijos, sveikos mitybos, fizinio aktyvumo kt. klausimais, vykdys praktinius užsiėmimus. Stebėsenos duomenys bus naudojami vykdant Savivaldybės programų efektyvumo vertinimą, padės tikslingai nukreipti resursus, skirtus prevencinei veiklai, į tikslines teritorijas. Reguliari sveikatos rodiklių stebėseną ir pokyčių analizę turės tiesioginę įtaką formuojant visuomenės požiūrį, skirstant viešąsias lėšas, pritraukiant privačias investicijas ir kuriant ilgalaikius rajono planus.

URBACT programos Vietos veiksmų plano rengimas vyko, jį derinant su Strateginiu Plungės rajono 2010–2020 metų planu. Parengtas URBACT programos Vietos veiksmų planas – vietos gyventojų poreikiais pagrįstas dokumentas, kuris domina ir tarptautinę bendruomenę: vietos veiksmų planai ir kontaktinė duomenų bazė leido susidaryti komunikacijos „koridoriams“, per ku-

riuos drieksis ryšiai tarp skirtingų vietos palaikymo grupių, institucijų, universitetų, tyrimų ir inovacijų centrų, kurie dalyvauja miestų ir regionų ekonominio augimo iniciatyvose. Įgyvendinant URBACT programos Vietos veiksmų planą, numatomas tolimesnis bendradarbiavimas su tarptautiniais partneriais, Lietuvos ir užsienio universitetų mokslininkais. Įgyvendinant šio projekto veiklas bei plėtojant naujus bendradarbiavimo mechanizmus visuomenės sveikatos politikos srityje, bus siekiama sukurti tvarią visuomenės sveikatos politikos sistemą, kuri leis sumažinti išvengiamo mirtingumo mastus, sumažinti neįgalumo atvejų, ir taip didins darbingo amžiaus žmonių galimybes dalyvauti darbo rinkoje, optimizuos valstybės ir Savivaldybės išlaidas sveikatos priežiūrai ir socialinėms išlaidoms bei reikmėms. Plėtojant tarptautinį bendradarbiavimą, numatomas Plungės rajono įsitraukimas į Sveikų miestų tinklą.

Vietos veiksmų plane įvardijami finansavimo šaltiniai:

- Europos ekonominės erdvės ir Norvegijos finansinių mechanizmų lėšos;
- ES 2014–2020 m. struktūrinė parama;
- Savivaldybės biudžeto lėšos;
- Valstybės biudžeto lėšos;
- Lėšos, skirstomos per vietos bendruomenių tarybas;
- Kaimo plėtros programa „Leader“;
- Privačios lėšos;
- Savanoriškas darbas;
- Kiti Europos Sąjungos, tarptautiniai, nacionaliniai, vietos lygmens ir privatūs finansavimo šaltiniai.

LR Vidaus reikalų ministro 2014 m. birželio 19 d. įsakymu Nr. 1V-429 „Dėl tikslinių teritorijų išskyrimo iš miestų, turinčių nuo 6 iki 100 tūkst. gyventojų, ir mažesnių savivaldybių centrų“ viena iš tikslinių teritorijų (TT) išskirtas Plungės miestas.

Vidaus reikalų ministerija 2014 m. liepos 24 d. raštu Nr. 1D-5413 (22) pateikė informaciją apie ministerijų numatomus Lietuvos 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos konkrečių prioritetų įgyvendinimo priemonių asignavimus regionams ir šių asignavimų paskirstymo principus. Numatomos ES paramos lėšos Plungės miesto TT – 27 246 270 Lt (7 891 065,52 eurų).

37

Vietos veiksmų planas

Tikslas (outcome) Rezultatai (outputs) Uždaviniai (tasks) Veiklos (activities)	Atsakinga organizacija	Partneriai	Igyvendinimo periodas	Lėšų poreikis preliminariai	Veiklos įgyvendinimo finansavimo šaltiniai	Veiklos įgyvendinimo pasiekimo rodikliai	Prielaidos ir rizika
Projekto tikslas: Fizinio aktyvumo ir sveikos gyvensenos plėtra geresnei Plungės rajono gyventojų sveikatai ir socialinei gerovei							
Rezultatas 1: Aktyviai ir sveikai leidžiamas laisvalaikis ir kasdieninis fizinis aktyvumas tampa visuotina pripažinta Plungės rajono gyventojų vertybė							
Uždavinys 1.1. Pakeisti vaikų ir moksleivių požiūrį į sveiką gyvenimą ir fizinį aktyvumą							
Veikla 1.1.1. Moksleivių tikslinių grupių apklausa (kokybinis tyrimas) ir anketinė apklausa dėl galimų kliūčių fiziniam aktyvumui	PVSB	Plungės rajono savivaldybės švietimo įstaigos	2015–2016 m., kartą metuose	500 eurų	PVSB lėšos	Dalyvavusių tikslinių grupių apklausose skaičius (vnt.); Užpildytų anketų skaičius (vnt.);	
Veikla 1.1.2. Interaktyvūs seminarai su moksleivių atstovais ir fizinio lavinimo mokytojais	PRSA Švietimo skyrius	Plungės rajono savivaldybės švietimo įstaigos, PSRC, PVSB	2015–2020 m., kartą per metus	-	Dalyvujančių organizacijų darbuotojų darbo laikas	Seminarų skaičius (vnt.); Dalyvavusių fizinio lavinimo mokytojų skaičius (proc. nuo visų)	
Veikla 1.1.3. Seminarai-diskusijos su tėvais apie moksleivių užimtumą ir fizinį aktyvumą	PVSB	PRSA švietimo skyrius, Plungės rajono savivaldybės švietimo įstaigos, PSRC	2015–2020 m., kartą per metus	-	Dalyvujančių organizacijų darbuotojų darbo laikas	Seminarų skaičius (vnt.);	Dalyvavusių tėvų skaičius (proc. nuo visų)
Veikla 1.1.4. Internetinio puslapio, skirto moksleiviams ir jaunimui apie fizinio aktyvumo būrelius ir veiklas bei renginius sukūrimas	PSRC	Jaunimo nevyriausybinių organizacijų, sporto klubai, PRSA Švietimo skyrius, PVSB	2015 m. III–IV ketvirčiai	800 eurų	Tarptautinių, nacionalinių, savivaldybės ir kitų programų lėšos	Apsilankiusių moksleivių ir jaunimo svetainėje skaičius (vnt.)	Būtina išnaudoti jaunimo lankomas internetines erdves
Veikla 1.1.5. Konkursas „Mano klasės mankšta“	PVSB	PRSA Švietimo skyrius, Plungės rajono savivaldybės švietimo įstaigos	2015–2020 m.	-	PVSB lėšos, privačios lėšos, ES, tarptautinių nacionalinių ir kt. programų lėšos	Dalyvavusių klasių skaičius (vnt.)	Mokyklų administracijos ir klasių auklėtojų motyvacija
Veikla 1.1.6. Vaikų darželių auklėtinių ir moksleivių išvykos į aktyvaus užimtumo vietas (parkus, žaidimų aikštes, plaukimo baseiną ir pan.)	Plungės rajono savivaldybės švietimo įstaigos	Sporto klubai, PRSA švietimo skyrius	2015–2020 m., reguliariai	-	Švietimo įstaigų ir sporto klubų išteklių	Ištrauktųjų paslaugų teikėjų skaičius (vnt.); Išvykų skaičius (vnt.); Dalyvavusių ikimokyklinio amžiaus moksleivių skaičius (vnt.)	Supaprastinta išvykų iš ugdymo institucijų tvarka
Veikla 1.1.7. Vaikų darželių auklėtinių ir moksleivių išvykos į Plungės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biurą	PVSB	PRSA švietimo skyrius, Savivaldybės gydytojas, Plungės rajono savivaldybės švietimo įstaigos,	2015–2020 m. kasmet		Plungės rajono švietimo įstaigų ir PVSB lėšos	Išvykų skaičius (vnt.); Dalyvavusių ikimokyklinio amžiaus vaikų ir moksleivių skaičius (vnt.)	Supaprastinta išvykų iš ugdymo institucijų tvarka
Uždavinys 1.2. Identifikuoti žalingus sveikatai įpročius turinčius moksleivius ir motyvuoti elgsenos pokyčiams į sveikatą tausojančią ir stiprinančią							
Veikla 1.2.1. Seminarai mokyklų Visuomenės sveikatos priežiūros specialistams, socialiniams pedagogams ir asmens sveikatos priežiūros įstaigų gydytojams bei slaugytojoms „Moksleivių sveikatą žalojanti elgsena: priežastys, identifikavimas ir motyvavimas pokyčiui“	PVSB	PRSA; Plungės rajono savivaldybės švietimo įstaigos	2015–2020 m. kasmet	400 eurų (padalomoji medžiaga, lektoriai)	Visuomenės sveikatos rėmimo specialiosios programos lėšos, Savivaldybės biudžeto lėšos, 2009–2014 m. EEE ir Norvegijos finansinio mechanizmo lėšos, ES, tarptautinių programų, nacionalinių ir kt. programų lėšos	Seminarų skaičius (vnt.); Dalyvavusių seminarų skaičius (vnt.)	VSPĮ ir ASPĮ specialistų bei socialinių pedagogų motyvacija dalyvauti mokymuose; Būtina įtraukti į kvalifikacijos tobulinimo planus ir užskaityti tobulinimo valandas
Veikla 1.2.2. Rūkyto metimo programa „Kvėpuok laisvai“	PVSB	Šeimos konsultantai, lektoriai, NVO	2015–2020 m.	-	Dalyvujančių asmenų darbo laikas	Dalyvių sk. (vnt.); Metusių rūkyti sk. (vnt.)	

Pasiekti rezultatai

Projekto rezultatai:

- 11 tarptautinių susitikimų;
- 1 tarptautiniai mokymai;
- 7 URBACT Vietos palaikymo grupės susitikimai 2013 m.;
- 11 URBACT Vietos palaikymo grupės susitikimų 2014 m.;
- 4 URBACT Vietos palaikymo grupės susitikimai 2015 m.;
- 4 pokalbiai-diskusijos;
- 1 lankstinukas (lietuvių k.);
- 4 tematinės ataskaitos (lietuvių k.);
- 5 videofilmų (anglų k.);
- 4 naujienlaiškiai (anglų k.);
- 11 straipsnių vietinėje spaudoje;
- 2 projekto pristatymai nacionaliniu lygmeniu;
- 2 projekto pristatymai tarptautiniu lygmeniu;
- 1 URBACT Vietos veiksmų planas (lietuvių ir anglų k.).

- Projekto įgyvendinimo metu partneriai analizavo ekonominiam augimui įtakos turinčių sveikatos ir inovacijų srityje veikiančių įvairių dalyvių, tokių kaip universitetai, sveikatos srityje veikiantys subjektai, verslas ir miesto valdžia, sąveiką, kad nustatytų dabartinius modelius ir parengtų naujus bei geresnius sprendimus jiems įgyvendinti.
- Projektas sukūrė naujų ir naudingų įrankių miestams, kuriais jie galėtų plėtoti savo vietinius veiksmų planus – aiškiai apibrėžtą programą su pritaikyti parengtais klausimais.
- Vietinės palaikymo grupės parengė Vietos veiksmų planą su numatomais pasiekti rezultatais, atsižvelgiant į teigiamą projekto dalyvių patirtį.

Tikslas (outcome) Rezultatai (outputs) Uždaviniai (tasks) Veiklos (activities)	Atsakinga organizacija	Partneriai	Igyvendinimo periodas	Lėšų poreikis preliminariai	Veiklos įgyvendinimo finansavimo šaltiniai	Veiklos įgyvendinimo pasiekimo rodikliai	Prielaidos ir rizika
Veikla 1.2.3. Mokyklų aplinkos tyrimas „Pen-Test D4D“, skirtas paplitusioms narkotinėms medžiagoms aptikti ir identifikuoti	PVSB	Klaipėdos apskrities vyriausiojo policijos komisariato Plungės rajono komisariato prevencijos poskyris; PRSA švietimo skyrius; Savivaldybės gydytojas; Plungės rajono savivaldybės švietimo įstaigos	2015–2017 m.	1 233 eurų /metams	Visuomenės sveikatos rėmimo specialioji programa	Atliktų testų sk. (vnt.)	
Veikla 1.2.4. Paskaitos, diskusijos, klausimų- atsakymų valandėlės alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevencijos temomis Plungės atviro jaunimo centro lankytojams	PVSB	Klaipėdos apskrities vyriausiojo policijos komisariato Plungės rajono komisariato prevencijos poskyris; Plungės atviro jaunimo centras; jaunimo reikalų koordinatorius, Savivaldybės gydytojas	2015–2017 m.	-	PVSB lėšos, dalyvaujančių asmenų darbo laikas	Suteiktų paskaitų, konkursų, akcijų, diskusijų sk. (vnt.); Dalyvių sk. (vnt.)	
Veikla 1.2.5. Nerūkymo zonų nustatymas ir įrengimas Plungės mieste	PRSA	PVSB	2015–2016 m.	-	PVSB lėšos	Įrengtų nerūkymo zonų skaičius (vnt.)	
Veikla 1.2.6. Sveikatos priežiūros paslaugų teikimo Plungės rajono mokyklose ir ikimokyklinio ugdymo įstaigose gerinimas	PVSB	Tauragės rajono savivaldybė, Pagėgių savivaldybė ir PRSA	2015–2016 m.	67 682,17 eurų	2009–2014 m. Norvegijos finansinio mechanizmo programos Nr. LT11 „Visuomenės sveikatai skirtos iniciatyvos“ lėšos pagal projektą „Sveikatos priežiūros paslaugų teikimo Tauragės, Pagėgių ir Plungės rajonų mokyklose ir ikimokyklinio ugdymo įstaigose gerinimas“	Įrengtų sveikatos priežiūros kabinetų skaičius (vnt.); Įsigytų priemonių skaičius (vnt.); Įrangos skaičius (vnt.)	
Veikla 1.2.7. Policijos, savivaldybės, sveikatos bei švietimo įstaigų darbuotojų bendradarbiavimo, vykdančių narkotinių medžiagų vartojimo prevenciją, stiprinimas	Klaipėdos apskrities vyriausiojo policijos komisariatas	Klaipėdos apskrities vyriausiojo policijos komisariato Plungės rajono komisariato prevencijos poskyris; PRSA švietimo skyrius; Savivaldybės gydytojas; Plungės rajono savivaldybės švietimo įstaigos	2015–2016 m.	25 000 eurų	2009–2014 m. Norvegijos finansinio mechanizmo programos Nr. LT10 „Gėjų stiprinimas ir institucinis valstybės, paramos gavėjos, ir Norvegijos viešųjų institucijų, vietos ir regioninės valdžios bendradarbiavimas“	Suorganizuotų susitikimų skaičius (vnt.); Įvykdytų mokymų skaičius (vnt.); Dalyvių skaičius (vnt.)	
Veikla 1.2.8. Geriausio 14–29 m. amžiaus jaunų žmonių sveikatos ir gerovės išsaugojimo modulio sukūrimas	PRSA	PVSB; jaunimo NVO; Norvegijos partneris	2015–2016 m.	85 996 eurų	2009–2014 m. Norvegijos finansinio mechanizmo programos Nr. LT11 „Visuomenės sveikatai skirtos iniciatyvos“ lėšos pagal projektą „Jaunimui palankių sveikatos priežiūros paslaugų savivaldybėse prieinamumo ir kokybės gerinimas įdiegiant jaunimui palankių sveikatos priežiūros paslaugų teikimo modelį“	Įdiegtas modelis savivaldybėje (1 vnt.)	

Tikslas (outcome) Rezultatai (outputs) Uždaviniai (tasks) Veiklos (activities)	Atsakinga organizacija	Partneriai	Igyvendinimo periodas	Lėšų poreikis preliminariai	Veiklos įgyvendinimo finansavimo šaltiniai	Veiklos įgyvendinimo pasiekimo rodikliai	Prielaidos ir rizika
Uždavinys 1.3. Informacijos sklaida Plungės rajono visuomenei apie fizinio aktyvumo naudą							
Veikla 1.3.1. Straipsniai spaudoje apie fizinio aktyvumo naudą vidutinio amžiaus ir pagyvenusiems asmenims	PVSB	NVO, PRSA, TAU, Vietos žiniasklaida	2015–2017 m.	600 eurų	PVSB lėšos	Straipsnių skaičius per metus (vnt.)	
Veikla 1.3.2. Išleisti lankstinukai apie fizinio aktyvumo naudą	PVSB, PSRC	NVO, PRSA, Sporto klubai	2015–2017 m.	500 eurų	VS lėšos	Išleistų lankstinukų skaičius: skirtų jauniems ir vidutinio amžiaus žmonėms skaičius (vnt.); skirtų pagyvenusiems žmonėms skaičius (vnt.)	
Veikla 1.3.3. Stendų sveikatos stiprinimo temomis įrengimas Plungės rajono viešosiose erdvėse (išnaudojant esamus autobusų sustojimų paviljonus ir kitas informacines lentas)	PRSA	PVSB, NVO, verslo įmonės; PSRC, savivaldybės įminės, įstaigos, organizacijos	2016–2020 m.	3 000 eurų	Privačios lėšos, ES tarptautinių, nacionalinių, savivaldybės ir kitų programų lėšos	Įrengtų stendų skaičius (vnt.)	
Veikla 1.3.4. Rytinė mankšta (transliuojama ryte per vietinį radiją (derinant su masinėmis mankštomis))	PVSB	Vietinis radijas	2015–2020 m.	1 500 eurų	PVSB lėšos, privačios lėšos	Radio laidų skaičius (vnt.)	
Veikla 1.3.5. Informacinis renginys „Fizinio aktyvumo nauda sveikatai“	PVSB	TAU, NVO, PRSA, PSRC, sporto klubai	2015–2020 m., kasmet	1 000 eurų	PVSB lėšos	Dalyvių skaičius (vnt.)	
Veikla 1.3.6. Fizinio aktyvumo kalendoriaus sukūrimas ir platinimas	PVSB	PSRC, sporto klubai, TIC, PVSB, NVO, privatių paslaugų teikėjai	2015–2020 m.	500 eurų	PVSB lėšos	Kalendorių skaičius (vnt.)	
Veikla 1.3.7. Paskaitos ir praktiniai užsiėmimai senjorams fizinio aktyvumo sklaidai	TAU	PVSB, ASPĮ	2015–2017 m.	500 eurų	PVSB lėšos, privačios lėšos, ES, tarptautinių, nacionalinių ir vietos programų lėšos	Paskaitų skaičius (vnt.); Praktinių užsiėmimų skaičius (vnt.)	
Veikla 1.3.8. Informacijos sklaida apie sporto klubus, kaimo turizmo sodybas ir kitus privačius paslaugų teikėjus, dalyvaujančius fizinio aktyvumo ir sveikos gyvensenos skatinimo veiklose ir nuolaidų sistemoje	TIC	PVSB, PRSA, sporto klubai, kaimo turizmo sodybos, kt. privatių paslaugų teikėjai	2015–2020 m.	-	Privačios lėšos	Informacijos sklaidos skaičius (vnt.)	
Uždavinys 1.4. Motyvuoti ir teikti metodinę pagalbą sveikiems ir turintiems skirtingų fizinio aktyvumo poreikių gyventojams/gyventojų grupėms							
Veikla 1.4.1. Senjorų sveikatinimo mankštos	PVSB	Sporto klubai, TAU, senelių namai	2015 - 2020	2000 eurų	Savivaldybės biudžeto, ES, tarptautinių ir kt. programų bei privačios lėšos	Mankštų skaičius (vnt.); Dalyvių skaičius (vnt.)	Sporto klubų motyvacija teikti senjorams pritaikytus paslaugų paketus
Veikla 1.4.2. Nėščiujų mankšta	PVSB	ASPĮ, SRC, VŠĮ Plungės rajono savivaldybės liginė ir kt.	2015 - 2017	400 eurų	PVSB lėšos	Mankštų skaičius (vnt.); Dalyvių skaičius (vnt.)	

Tikslas (outcome) Rezultatai (outputs) Uždaviniai (tasks) Veiklos (activities)	Atsakinga organizacija	Partneriai	Igyvendinimo periodas	Lėšų poreikis preliminariai	Veiklos įgyvendinimo finansavimo šaltiniai	Veiklos įgyvendinimo pasiekimo rodikliai	Prielaidos ir rizika
Veikla 1.4.3. Sporto ir sveikos gyvensenos paslaugų teikėjų nuolaidų sistemos sukūrimas	Privatų paslaugų teikėjai	PVSB, PRSA, PSRC, sutikusios dalyvauti ir atitinkusias kriterijus sveiko maisto parduotuvės, sporto inventorių mi prekiaujančios įmonės	2015 - 2020	-	Privatios lėšos	Dalyvaujančių sporto klubų skaičius (vnt.); Suteiktų nuolaidų kuponų skaičius (vnt.)	
Veikla 1.4.4. Šeimų varžybos gamtoje ir viešose erdvėse	PRSA kultūros ir sporto skyrius	PVSB, PSRC, NVO, TIC, Kaimo turizmo sodybos, sporto klubai, Bendruomenės	2015 - 2020	-	Savivaldybės biudžeto ir dalyvaujančių institucijų, ES, tarptautinių, nacionalinių ir kitų programų, bendruomenių, NVO lėšos	Renginių skaičius (vnt.); Dalyvių skaičius (vnt.)	
Uždavinys 1.5. Sustiprinti lėtinių neinfekcinių ligų (LNL) antrinę ir tretinę prevenciją, gerinant LNL diagnostiką ir plėtojant veiksmingą, adaptuotą LNL pacientų poreikiams fizinio aktyvumo priemones							
Veikla 1.5.1. Visuomenės apie nemokamas prevencines programas informavimas	PSP įstaigos	PVSB, VšĮ Plungės rajono savivaldybės ligoninė ASPI	2015 - 2020	-	PVSB ir ASPĮ ištekliai	Programoje dalyvavusių asmenų skaičiaus pokytis procentais (%)	
Veikla 1.5.2. Širdies ir kraujagyslių ligų rizikos grupės asmenų sveikatos stiprinimo programa	PSP įstaigos	PVSB, Plungės ligoninė	2015 - 2020	-	ASPĮ ištekliai ir PSDF programos lėšos	Į programą įtrauktų asmenų skaičius (vnt.) ir procentas nuo tikslinės grupės	
Veikla 1.5.3. Renginys „Mankšta kitaip“	PVSB	Aklųjų sąjunga, Senelių namai	2015-2016	-	PVSB lėšos, ES, tarptautinių, nacionalinių ir kitų programų lėšos	Dalyvių skaičius (vnt.)	
Veikla 1.5.4. Konkursas „Senjorai švenčia sėkmadienį sveikai ir aktyviai gamtoje“	PVSB	PRSA, TIC, religinės bendruomenės, sutikę dalyvauti ir laimėję konkursą kaimo turizmo sodybų savininkai, transporto paslaugas teikiančios įmonės	2015 - 2016	2000 eurų	PVSB lėšos	Išvykų skaičius (vnt.); Senjorų (virš 60 metų) dalyvavusių išvykoje skaičius (vnt.); Senjorų dalyvavusių Šiaurietiškaime ėjime lazdomis skaičius (vnt.); Senjorų dalyvavusių sveikos mitybos paskaitose skaičius (vnt.)	
Uždavinys 1.6. Plėtoti sveikesnei gyvensenai ir fiziniam aktyvumui palankią aplinką darbo vietose							
Veikla 1.6.1. Konkursas „Sveikiausias įmonės/įstaigos rinkimai“	PVSB	PRSA, įmonės, įstaigos, organizacijos, privačios įmonės, VšĮ „Versli Lietuva“ atstovas Plungėje	2015-2020 kasmet	-	VSB lėšos	Dalyvavusių įmonių skaičius (vnt.); Dalyvių skaičius (vnt.)	
Veikla 1.6.2. Akcija „Keisk žalingą sveikatai elgseną į aktyvią ir sveiką gyvenseną“	PVSB	PRSA, sutikusios veikloje dalyvauti įmonės, įstaigos ir organizacijos, VšĮ „Versli Lietuva“ atstovas Plungėje, NVO, savanoriai sutikę būti sveikatos ambasadoriais įmonėse	2016-2020 kasmet	-	Privatios lėšos, PVSB lėšos	Įmonių/įstaigų dalyvavusių veikloje skaičius (vnt.); Pakeitusių žalingą elgseną asmenų skaičius (1 ir daugiau metų) (vnt.)	

Tikslas (outcome) Rezultatai (outputs) Uždaviniai (tasks) Veiklos (activities)	Atsakinga organizacija	Partneriai	Igyvendinimo periodas	Lėšų poreikis preliminariai	Veiklos įgyvendinimo finansavimo šaltiniai	Veiklos įgyvendinimo pasiekimo rodikliai	Prielaidos ir rizika
Veikla 1.6.3. Akcija „Keisk automobilį į dviratį“	PVSB	PRSA, įmonės/organizacijos, VšĮ „Versli Lietuva“ atstovas Plungėje, NVO, dviračiais prekiaujančios įmonės, Klaipėdos apskrities vyriausiojo policijos komisariato Plungės rajono komisariatas	2015 - 2020 kasmet	-	Privatios lėšos, PVSB lėšos	Įmonių/įstaigų, dalyvavusių veikloje, skaičius (vnt.)	
Veikla 1.6.4. Projektas „Fizinio aktyvumo skatinimas darbo aplinkoje“	PVSB	PRSA, įmonės/organizacijos, VšĮ „Versli Lietuva“ atstovas Plungėje, NVO	2016-2020 kasmet po tris mėnesius	3000 eurų	PVSB lėšos	Dalyvių skaičius (vnt.)	
Uždavinys 1.7. Skatinti visuomenę dalyvauti masiniuose fizinio aktyvumo ir sveikatos stiprinimo renginiuose							
Veikla 1.7.1. Aerobikos fiesta	Sporto klubai	PVSB, PSRC	2015 - 2020 kasmet	-	Privatios lėšos	Renginių skaičius (vnt.); Dalyvių skaičius (vnt.)	
Veikla 1.7.2. Pažintiniai/pramoginiai dviračių žygiai	PVSB	TIC, PRSA, ŽNP, PSRC, Klaipėdos apskrities vyriausiojo policijos komisariato Plungės rajono komisariatas	2015 - 2018 kasmet	2000 eurų	PVSB, PSRC lėšos, ES, tarptautinių, nacionalinių, vietos programų lėšos	Renginių skaičius (vnt.); Dalyvių skaičius (vnt.)	
Veikla 1.7.3. Vaikščiojimai šiaurietiškomis lazdomis ir pėsčiomis	PVSB	NVO, bendruomenės	2015 - 2020	-	PVSB lėšos	Renginių skaičius (vnt.); Dalyvių skaičius (vnt.)	
Veikla 1.7.4. Aktyvūs savaitgaliai gamtoje (žygiai dviračių takais, valčių regata šeimomis ir vandens dviračiais. Tinklinio varžybos, Triatlono varžybos)	PVSB	PSRC, ŽNP, bendruomenės, TIC, Plungės rajono savivaldybės administracija, verslininkai ir kt.	2015 - 2020	3000 eurų	PVSB, privačios, ES, tarptautinių, nacionalinių, vietos ir kt. programų lėšos	Renginių skaičius (vnt.); Dalyvių skaičius (vnt.)	
Veikla 1.7.5. Masiniai bėgimai	PVSB	PSRC, Klaipėdos apskrities vyriausiojo policijos komisariato Plungės rajono komisariatas	2015 - 2020 kasmet	1200 eurų	PVSB lėšos	Renginių skaičius (vnt.); Dalyvių skaičius (vnt.)	
Veikla 1.7.6. Lygumų slidinėjimo varžybos (susiję su veikla 2.1.4)	PRSA kultūros ir sporto skyrius,	PVSB, TIC, slidžių inventorius prekyba ir/ar nuoma užsiimančios įmonės, transporto paslaugas teikiančios įmonės (nuolaidų sistema)	2015 - 2020 kasmet	600 eurų	PVSB, privačios, ES, tarptautinių, nacionalinių, vietos ir kt. programų lėšos	Renginių skaičius (vnt.); Dalyvių skaičius (vnt.)	

Tikslas (outcome) Rezultatai (outputs) Uždaviniai (tasks) Veiklos (activities)	Atsakinga organizacija	Partneriai	Igyvendinimo periodas	Lėšų poreikis preliminariai	Veiklos įgyvendinimo finansavimo šaltiniai	Veiklos įgyvendinimo pasiekimo rodikliai	Prielaidos ir rizika
Rezultatas 2. Plungėje ir rajono miesteliuose sudarytos geresnės sąlygos kasdieniam gyventojų fiziniam aktyvumui							
Uždavinys 2.1. Įrenginių ir infrastruktūros skirtos fiziniam aktyvumui ir aktyviam laisvalaikiui prieinamumo Plungės gyventojams gerinimas							
Veikla 2.1.1. Aktyvaus laisvalaikio vietų Plungės rajone parinkimas ir/ ar įteisinimas	PRSA Architektūros ir teritorijų planavimo skyrius	NVO, bendruomenės, privačios įmonės, įstaigos, organizacijos	2015-2020	-	PRSA darbuotojų darbo laikas	Parinktų aktyvaus laisvalaikio vietų skaičius (vnt.)	
Veikla 2.1.2. Lauko treniuoklių ir/ar žaidimų aikštelių įrengimas viešose erdvėse A.Jucio, V.Mačernio, Dariaus ir Girėno, Stoties gatvių mikrorajonuose ir kitose viešosiose erdvėse	PRSA	Privačios įmonės, įstaigos, organizacijos, PSRC, NVO, Plungės miesto VVG	2015-2018	100 000 eurų	Privačios, ES, tarptautinių, nacionalinių, vietos ir kitų programų lėšos, BIVP, VBT lėšos	Įrengtų aikštelių skaičius (vnt.)	
Veikla 2.1.3. Lauko treniuoklių ir/ar žaidimų aikštelių įrengimas Plungės rajono kaimų ir miestelių viešose erdvėse	PRSA	Privačios įmonės, įstaigos, organizacijos, PSRC, NVO, kaimo bendruomenės, Plungės rajono VVG	2015-2018	100 000 eurų	Privačios, ES, tarptautinių, nacionalinių, vietos ir kitų programų lėšos, LEADER programos, VBT lėšos	Įrengtų aikštelių skaičius (vnt.)	
Veikla 2.1.4. Lygumų slidžių trasų įrengimas ir/ ar įteisinimas	PSRC	PVSB, PRSA, TIC, ŽNP, slidžių inventoriumi prekiaujančios/nuoma užsiimančios įmonės	2016 – 2017 kasmet	400 eurų kasmet	Privačios, ES, tarptautinių, nacionalinių, vietos ir kitų programų lėšos	Įrengtų trasų ilgis (km.); Dalyvių skaičius (vnt.); Renginių skaičius (vnt.)	
Veikla 2.1.5. Greitojo čiuožimo trasos įrengimas ant „Plungės jūros“	PSRC	PVSB, PRSA, TIC, pačiužomis prekiaujančios/nuoma užsiimančios įmonės	2016 – 2017 kasmet	400 eurų kasmet	Privačios, ES, tarptautinių, nacionalinių, vietos ir kitų programų lėšos	Įrengtų čiuožimo trasų skaičius (vnt.)	
Veikla 2.1.6. Aktyvaus laisvalaikio erdvių Babrungo upės pakrantėse įrengimas	PRSA	PVSB, privačios įmonės, įstaigos ir organizacijos	2015-2020	2 500 000 eurų	ITI Plungės miesto tikslinės teritorijos lėšos, privačios, ES, tarptautinių, nacionalinių, vietos ir kitų programų lėšos	Įrengtų aktyvaus laisvalaikio erdvių skaičius (vnt.)	
Veikla 2.1.7. Plungės miesto irklavimo bazės pastatų ir teritorijos atnaujinimas	PRSA	Privatūs investuotojai, NVO, bendruomenės,	2018-2020	350 000 eurų	Privačios lėšos, ITI Plungės miesto tikslinės teritorijos lėšos, ES, tarptautinių, nacionalinių, vietos ir kitų programų lėšos	Atnaujintų: irklavimo bazės teritorijos plotas (ha), pastatų plotas (m²).	
Veikla 2.1.8. Plaukimo baseino statyba	PRSA	Privatūs investuotojai, NVO, bendruomenės, PSRC	2015-2017	2 500 000 eurų	Privačios, ES, tarptautinių, nacionalinių, vietos ir kitų programų lėšos	Įrengtas plaukimo baseinas	Privatus sektoriaus interesas investuoti
Veikla 2.1.9. Sporto aikštynų prie švietimo įstaigų atnaujinimas ir įrengimas	PRSA	Plungės rajono švietimo įstaigos, įmonės, įstaigos, organizacijos, NVO, bendruomenės	2015-2020	1 000 000 eurų	Privačios, ES, tarptautinių, nacionalinių, vietos ir kitų programų lėšos	Įrengtų ir atnaujintų aikštelių skaičius (vnt.)	
Veikla 2.1.10. Sporto salių ir persirengimo, higienos patalpų švietimo įstaigose atnaujinimas	PRSA	Plungės rajono švietimo įstaigos, įmonės, įstaigos, organizacijos, NVO, bendruomenės	2015-2020	1 000 000 eurų	Mokyklų lėšos, VB, ES, tarptautinių projektų lėšos	Mokyklų kuriuose renovuotos sporto salės ir persirengimo, higienos patalpos skaičius (vnt.)	
Veikla 2.1.11. Universalus sporto ir sveikatingumo kompleksas Plungės mieste statyba	PRSA	Privatūs investuotojai	2018-2020	7 000 000 eurų	Privačios, ES, tarptautinių, nacionalinių, vietos ir kitų programų lėšos	Viešos-privačios partnerystės pagrindu įrengtas universalus sporto ir sveikatingumo kompleksas	Privatus sektoriaus interesas investuoti

Tikslas (outcome) Rezultatai (outputs) Uždaviniai (tasks) Veiklos (activities)	Atsakinga organizacija	Partneriai	Igyvendinimo periodas	Lėšų poreikis preliminariai	Veiklos įgyvendinimo finansavimo šaltiniai	Veiklos įgyvendinimo pasiekimo rodikliai	Prielaidos ir rizika
Veikla 2.1.12. Plungės miesto centrinio stadiono rekonstravimas	PRSA	PSRC, privatus verslas	2015-2018	2 500 000 eurų	Privačios lėšos, ITI Plungės miesto tikslinės teritorijos lėšos, ES, tarptautinių, nacionalinių, vietos ir kitų programų lėšos	Atnaujintas stadionas	Privatus sektoriaus interesas investuoti
Uždavinys 2.2. Geriau aktyviam poilsiui išnaudoti turimą unikalią gamtinę aplinką ir esamą infrastruktūrą							
Veikla 2.2.1. Dviračių takų Plungės mieste, išnaudojant (ir renovuojant) esamų kelių infrastruktūrą ir apjungiant į vieningą dviračių takų sistemą įrengimas	PRSA	Privatūs investuotojai, paslaugų teikėjai, kelių tiesimo įmonės, PVSB, Privačios dviračių pardavimo/nuomos įmonės	2015-2020	2 500 000 eurų	Privačios lėšos, ITI Plungės miesto tikslinės teritorijos lėšos, ES, tarptautinių, nacionalinių, vietos ir kitų programų lėšos	Nutiestų dviračių takų ilgis (km)	
Veikla 2.2.2. Pėsčiųjų ir dviračių takų jungties tarp Plungės miesto ir dviračių tako aplink Platelių ežerą įrengimas	PRSA	ŽNP, Telšių regiono keliai	2016-2020	2 500 000 eurų	ES, tarptautinių, nacionalinių, vietos ir kitų programų bei privačios lėšos	Nutiestos trasos ilgis, (km)	
Veikla 2.2.3. Viešojo transporto pritaikymas dviračių transportavimui iš ir į Platelius ir kitais maršrutais	PRSA	UAB „Plungės autobusų parkas“, ŽNP, Telšių regiono keliai	2016-2020	10 000 eurų	Vietos ir kitų programų bei privačios lėšos	Pritaikytų viešojo transporto priemonių skaičius (vnt.)	
Veikla 2.2.4. Bendradarbiavimo su privačiais paslaugų teikėjais skatinimas (Kaimo turizmo sodybų ir kt. iniciatyvų aktyviam ir sveikam laisvalaikiui gamtoje identifikavimas ir rėmimas)	PVSB	PRSA, TIC, ŽNP, Privatūs paslaugų teikėjai	2015-2018	5000 eurų	Privačios lėšos, ES, tarptautinių, nacionalinių, vietos ir kitų programų lėšos	Iniciatyvų skaičius (vnt.)	
Uždavinys 2.3. Mykolo Oginskio dvaro parko gyvinimas, pritraukiant gyventojus sveikatą stiprinančiomis iniciatyvomis							
Veikla 2.3.1. Žvalymo mankštos sekmadienio rytais	PVSB	PSRC, sporto klubai ir kt.	2015-2020	600 eurų	PVSB lėšos	Mankštų skaičius (vnt.); Dalyvių skaičius (vnt.)	
Veikla 2.3.2. Judrūs žaidimai vaikams (popietės su vaikais)	PVSB	Švietimo įstaigos, NVO bendruomenės	2015-2020	600 eurų	PVSB lėšos	Renginių skaičius (vnt.); Dalyvių skaičius (vnt.)	
Veikla 2.3.3. M. Oginskio dvaro parke – nemokamų mankštų oazė	PVSB	PSRC, sporto klubai ir kt.	2015-2020	600 eurų	PVSB lėšos	Mankštų skaičius (vnt.); Dalyvių skaičius (vnt.)	

Tikslas (outcome) Rezultatai (outputs) Uždaviniai (tasks) Veiklos (activities)	Atsakinga organizacija	Partneriai	Igyvendinimo periodas	Lėšų poreikis preliminariai	Veiklos įgyvendinimo finansavimo šaltiniai	Veiklos įgyvendinimo pasiekimo rodikliai	Prielaidos ir rizika

Rezultatas 3: Aktyvios gyvensenos ir fizinio aktyvumo poveikio sveikatai stebėsenos ir tvarios visuomenės sveikatos stiprinimo sistemos sukūrimas Plungės rajone

Uždavinys 3.1. Pagerinti moksleivių fizinio aktyvumo vertinimą ir stebėseną

Veikla 3.1.1 Sveikatos patikrinimų kokybės, didesnį dėmesį skiriant moksleivių fiziniam aktyvumui ir žalingos elgsenos veiksniams, gerinimas	PVSB	ASPI, PRSA Švietimo skyrius, Plungės rajono švietimo įstaigos, savivaldybės gydytojas	2015-2020	-	PVSB lėšos, ASPI	Moksleivių sveikatos patikrinimų skaičius (vnt.)	
Veikla 3.1.2 Pirminės sveikatos priežiūros gydytojų ir visuomenės sveikatos specialistų bendradarbiavimo ikimokyklinio amžiaus vaikų ir moksleivių fizinio aktyvumo vertinime ir stebėsenoje stiprinimas	PVSB	ASPI, PRSA, Savivaldybės gydytojas; Plungės rajono savivaldybės Švietimo įstaigos	2015-2017	-	PVSB lėšos, ASPI	Atliktų vertinimų skaičius (vnt.)	

Uždavinys 3.2. Sukurti veiksmingą Plungės rajono gyventojų aktyvios gyvensenos ir fizinio aktyvumo stebėsenos programą

Veikla 3.2.1. Visuomenės sveikatos specialistų kompetencijų poveikio sveikatai vertinime ir fizinio aktyvumo stebėsenoje gerinimas	PVSB	PRSA, Higienos institutas, Klaipėdos universitetas	2015-2017	-	PVSB lėšos	Seminarų skaičius (vnt.); Dalyvavusių mokymo seminaruose skaičius (vnt.)	
Veikla 3.2.2. Rodiklių sistemos, atspindinčios gyventojų fizinio aktyvumo ir aktyvios gyvensenos įtakas rajono gyventojų sveikatai ir priešlaikinio mirtingumo mažėjimui sukūrimas	PVSB	PRSA, Savivaldybės gydytojas, Higienos institutas, Klaipėdos universitetas	2015-2016	-	PVSB lėšos	Sukurta rodiklių sistema	
Veikla 3.2.3. Gyventojų apklausų ir duomenų reikalingų poveikio sveikatai vertinti rinkimų vykdymas	PVSB	PVSB, sporto klubai, ASPI	2016, 2018, 2020 (kas du metus apklausos)	-	PVSB lėšos	Įvykdytos apklausos (vnt.)	
Veikla 3.2.4. Informacijos apie fizinio aktyvumo poveikį sveikatos stiprinimui sklaida ir atsižvelgiant į gautas išvadas savivaldybės kuruojamų finansavimo programų prioritetų išskyrimas	PVSB	PRSA	2015-2020	-	PVSB lėšos	Konferencijų, seminarų skaičius (vnt.); Dalyvavusių konferencijoje/seminare skaičius (vnt.); Spaudos pranešimų skaičius (vnt.)	
Veikla 3.2.5. Koordinacinės darbo grupės URBACT veiksmų plano įgyvendinimo priežiūrai sudarymas	Savivaldybės meras	„4D miestai“ projekto komanda	2015	-	Dalyvaujančių asmenų darbo laikas	Kasmet teikiamos ataskaitos Savivaldybės tarybai ir visuomenei	

Uždavinys 3.3. Dalijimasis visuomenės sveikatos politikos įgyvendinimo Plungės rajono savivaldybės patirtimi nacionaliniu ir tarptautiniu lygiu bei įsitraukimas į tarptautinius tinklus

Veikla 3.3.1. Įsitraukimas į naujas tarptautinių programų iniciatyvas ir projektus	PRSA	PVSB, ASPI, savivaldybės įmonės, įstaigos, organizacijos, privatių paslaugų teikėjai, NVO	2015-2020	-	ES, tarptautinių, nacionalinių, vietos ir kitų programų lėšos	Dalyvavimo nacionalinėse ir tarptautinėse iniciatyvose skaičius (vnt.)	
Veikla 3.3.1. Įsitraukimas į sveikų miestų tarptautinį tinklą	PRSA	PVSB, ASPI	2015-2016	-	ES, tarptautinių, nacionalinių, vietos ir kitų programų lėšos	Dalyvavimas sveikų miestų tinkle	

PROJEKTO VIEŠINIMAS IR REZULTATŲ SKLAIDA

48

Vykdamas Europos mainų ir mokymosi programos URBACT projektą „4D miestai“, buvo naudojamos įvairios visuomenės informavimo priemonės: kuriami videofilmai (anglų k.), leidžiami naujienlaiškiai (anglų k.), rašomi ir publikuojami straipsniai vietinėje spaudoje ir internetinėse svetainėse. Taip pat išleisti lankstinukai, 4 tematinės ataskaitos (lietuvių k.) ir URBACT Vietos palaikymo grupės parengtas Vietos veiksmų planas (lietuvių ir anglų kalbomis). Tikimės, kad atlikti viešinio darbai padės užtikrinti projekto tęstinumą.

Viešinimas spaudoje:

2013 m. gruodžio 31 d. laikraštyje „Plungė“ (Nr. 101 (2064)) išspausdintas straipsnis „Plungiškių sveikatinimui kuriamas veiksmų planas“.

2014 m. kovo 4 d. laikraštyje „Žemaitis“ (Nr. 18 (9006)) išspausdintas straipsnis apie projekto privalumus „Kaip į dviračių takus privilioti plungiškius?“.

2014 m. gegužės 20 d. laikraštyje „Plungės žinios“ (Nr. 39 (1205)) išspausdintas straipsnis „Senjorų išmintis – geresnei plungiškių sveikatai“.

2014 m. birželio 10 d. laikraštyje „Plungės žinios“ (Nr. 45 (1211)) išspausdintas straipsnis „Ar Plungė taps regiono sveikatinimo sostine?“ apie Plungėje gegužės 26-27 dienomis vykusį tarptautinį projekto partnerių susitikimą.

2014 m. spalio 21 d. laikraštyje „Plungės žinios“ (Nr. 82 (1248)) išspausdinti straipsniai „Pokalby-

je - diskusijoje „Sveikas vaikas – ekonominės miesto gerovės pagrindas“ nuomonėmis dalijosi Plungės rajono švietimo darbuotojai“ ir „Darbuotojo sveikatą tausojančios iniciatyvos aptartos pokalbyje - diskusijoje „Sveikas darbuotojas – stipri ekonomika“.

2014 m. spalio 31 d. laikraštyje „Plungės žinios“ (Nr. 85 (1251)) išspausdinti straipsniai „Vyko pokalbis apie jaunimo fizinį aktyvumą ir sveikatą“ ir „Teritorinės diplomatijos dienų metu Seime pristatyta Plungės rajono savivaldybės įgyvendinamo projekto „4D miestai“ patirtis“.

2015 m. sausio 6 d. laikraštyje „Plungės žinios“ (Nr. 1 (1268)) išspausdintas straipsnis „Plungės rajono savivaldybė, įgyvendindama URBACT II projektą „4D miestai“, ieško sveikatos veiklos talkininkų“.

2015 m. balandžio 21 d. laikraštyje „Plungės žinios“ (Nr. 30 (1297)) išspausdintas straipsnis „Plungiškiečiai URBACT Vietos veiklos planą pristatė baigiamajame projekto „4D miestai“ susitikime Iqualadoje“.

2015 m. balandžio 28 d. laikraštyje „Plungės žinios“ (Nr. 32 (1299)) išspausdintas straipsnis „Visuomenės sveikata – gyventojų dvasinė, fizinė ir socialinė gerovė“.

Kita viešinio veikla:

Išleistas projekto rezultatų lankstinukas;

Išleistos 4 tematinės ataskaitos:

I ataskaita - „Vietinių inovacijų verslo galimybės“;

II ataskaita - „Piliečių įtraukimas į sveikatos planavimą“;

III ataskaita - „Sveikatos sektoriaus inovacijų galimybių miestams“;

IV ataskaita - „Žinių kapitalas vietinėms sveikatos apsaugos inovacijoms remti“.

Projekto produktų kūrimas

Naujienlaiškiai

Projekto „4D miestai“ naujienlaiškiai (anglų k.) - dar vienas įrankis, kuris padėjo pasiekti piliečius ir leido pristatyti, kas daroma pagal „4D miestai“ projektą. Gero skaitymo!

Videofilmai

Peržiūrėję projekto „4D miestai“ videofilmus (anglų k.), galėsite daugiau sužinoti apie aštuonių Europos miestų pasiekimus šiame sveikatos inovacijų projekte.

- Videofilmas „Kas yra „4D miestai?“ www.urbact.eu/4dcities;
- Videofilmas „Žinios sveikatos inovacijose“ <http://youtu.be/jJYJdyukCog>;
- Videofilmas „Sveikatos inovacijų veiksniai. Sveikatos priežiūros sistema“
- <http://youtu.be/BSMWvy4cR7k>;
- Videofilmas „Verslas sveikatos inovacijose“ <http://youtu.be/Z5VN9ATctbl>;

- Videofilmas „Piliečiai ir sveikatos inovacijos“ <https://www.youtube.com/watch?v=cAo-XL5XZENI>.

Projekto pristatymas

Projektas pristatytas ne tik vietiniu, bet ir nacionaliniu bei tarptautiniu lygmeniu.

2014 m. gegužės 8 d. pokalbis-diskusija „Senjorų išmintis geresnei plungiškių sveikatai“;

2014 m. spalio 13 d. pokalbis-diskusija „Sveikas darbuotojas – stipri ekonomika. Ką gali verslas?“;

2014 m. spalio 15 d. pokalbis-diskusija „Sveikas vaikas – ekonominės miesto gerovės pagrindas“;

2014 m. spalio 22 d. pokalbis-diskusija „Sveikas vaikas ir jaunimas – ekonominės miesto gerovės pagrindas“.

2014 m. spalio 23–24 dienomis Lietuvos Respublikos Seimo I rūmų Konstitucijos salėje Seimo Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetas kartu su Prancūzijos Respublikos ambasada ir Lietuvos savivaldybių asociacija surengė Teritorinės diplomatijos dienas.

Renginyje dalyvavo Plungės rajono savivaldybės meras Audrius Klišonis, Plungės rajono savivaldybės administracijos Strateginio planavimo ir investicijų skyriaus vedėja Žaneta Piepalienė, savivaldybės gydytoja Oresta Gerulskienė. Ž. Piepalienė skaitė pranešimą „Plungės rajono savivaldybės patirtis, įgyvendinant URBACT projektą „4D miestai“: buvo atkreiptas dėmesys į tarptau-

49

50

tinę partnerių patirties naudą, sprendžiant savivaldybių socialines ir ekonomines problemas, į URBACT projekto partnerių tarptautinių susitikimų metu gvildintas temas, buvo kalbėta apie gyventojų įtraukimą, sprendžiant suinteresuotų šalių iškeltas problemas.

2014 m. kovo 28 d. Klaipėdoje 16-ojoje Vydūno tarptautinėje mokslinėje-praktinėje konferencijoje „Į sveiką gyvenseną ir skaidrią būty Vydūno keliu“ savivaldybės gydytoja Oresta Gerulskienė kartu su Plungės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro darbuotojomis pranešimu „Sveikos aplinkos kūrimas Plungės rajone, įgyvendinant URBACT projektą „4D miestai““ supažindino su sveikos aplinkos kūrimo veiklomis Plungės rajone.

2014 m. rugsėjo 3–4 d. Pasaulio sveikatos organizacijos ir Pasaulio banko tematiname susitikime Kirgizijoje Klaipėdos universiteto profesorius A. Jurgutis pristatė Plungės vykdomo projekto patirtį, įgyvendinant įvairias sveikatos stiprinimo programas lėtinių neinfekcinių ligų prevencijai.

2015 m. sausio 29 d. Plungės rajono savivaldybėje su mokomuoju vizitu lankėsi Afganistano visuomenės sveikatos ministerijos pareigūnai. Susitikimą organizavo Klaipėdos rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras kartu su iniciatoriumi – Klaipėdos universiteto Sveikatos mokslų fakulteto Visuomenės sveikatos katedra.

Savivaldybės gydytoja Oresta Gerulskienė svečiams pristatė Plungės rajono asmens sveikatos priežiūros įstaigų ir Visuomenės sveikatos biuro veiklą, supažindino su bendraisiais sveikatos rodikliais, prevencinėmis programomis, visuomenės sveikatos politikos formavimu savivaldybėje.

51

Baigiamoji projekto konferencija

Baigiamasis Europos teritorinio bendradarbiavimo tikslo URBACT II programos lėšomis finansuojamo projekto „4D miestai. Keturi miestų vystymosi veiksniai: sveikata, inovacijos, viešoji – privačioji partnerystė ir bendradarbiavimas“ renginys – konferencija-susitikimas vyko **2015 m. balandžio 23 d.** Plungėje. Konferencijoje dalyvavo Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos, Kūno kultūros ir sporto departamento, Sveikatos mokymo ir ligų prevencijos centro, Klaipėdos miesto ir rajono visuomenės sveikatos biurų ir savivaldybių atstovai bei kiti suinteresuoti asmenys.

Konferencijoje buvo skaitomi pranešimai visuomenės sveikatos temomis:

„Gyvent aktyviai apsimoka! Plungės rajono savivaldybės patirtis, įgyvendinant URBACT projektą „4D miestai““ (pranešėja Žaneta Piepalienė);

„Visuomenės sveikatos priežiūros aktualijos Lietuvoje“ (pranešėjas Audrius Ščeponavičius);

„Visuomenės sveikatos priežiūra savivaldybėse“ (pranešėjas Romualdas Sabaliauskas);

„Savivaldybių vaidmuo, saugant ir stiprinant gyventojų sveikatą“ (pranešėja Klaipėdos rajono

52

savivaldybės administracijos Sveikatos apsaugos skyriaus vedėja Laima Kaveckienė);

„Valstybės ir savivaldybių bendradarbiavimas įgyvendinant kūno kultūros ir sporto politiką“ (pranešėja Kūno kultūros ir sporto departamento prie LRV Kūno kultūros ir sporto strategijos skyriaus patarėja Inga Gerulskienė);

„Klaipėdos miesto patirtis URBACT „Sveiko senėjimo“ projekte“ (pranešėj Klaipėdos miesto savivaldybės visuomenės sveikatos biuro direktorė Jūratė Grubliauskienė);

„Funkcionalaus bendradarbiavimo rezultatų atspindys Klaipėdos rajono gyventojų elgsenoje“ (pranešėja Klaipėdos rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro direktorė, Savivaldybių visuomenės sveikatos biurų asociacijos tarybos narė Neringa Tarvydienė).

LAP SUMMARY

PLUNGE. PHYSICAL ACTIVITY FOR PLUNGE HEALTH AND WEALTH

What is it about?

Project goal is to develop physical activity for better health and wealth of the residents of Plunge district.

Main expected outcomes are:

1. Active and healthy leisure and daily physical activity becomes a generally acknowledged value of the residents of Plunge district.
2. Better conditions in Plunge district for everyday physical activity by creating new infrastructure for active leisure and combining it with the existing ones into an integrated system.
3. Constant monitoring and impact measurement of active lifestyle on health of Plunge's residents.

The Context

Citizens' involvement in decisions regarding health and healthcare traditionally was very low in Plunge region as well as in most European countries. Public health specialists based on statistic data have identified several priority problems in Plunge district, like very high suicide rate, unhealthy diet of children and aging of population, lack of physical activity, smoking, alcohol consumption, high rate of cardiovascular mortality, over-usage of medications, etc.

From the economic point of view it is several times more useful to invest into teaching health than treating patients due to unsuitable life style.

Taking into account that population of Plunge is aging and considering migration abroad or to larger cities of Lithuania, it is essential to prolong healthy and working age and to create conditions for people to stay in the labor market as long as possible, to strengthen health of workers, and encourage active and healthy lifestyle. Moreover, it is essential to decrease morbidity, disability and mortality of elderly working-age population with a view to encouraging active and healthy aging.

Also, as increase of mental and physical disorders among children and teenagers is observed it is necessary to develop cooperation between family, educational, health care, social care institutions, business and NGOs. Risk factors of health and early symptoms of illnesses of children and adults are often not noticed on time due to insufficient professional skills, lack of medical personnel and unregulated cooperation.

From the urban point of view, the district of Plunge, with its unique nature, existing parks and developing infrastructure (bicycle roads, farm tourism homesteads) has exclusive conditions for active leisure time and physical activity. However, it is under-exploited.

From the political dimension monitoring of health indicators has insufficient influence on future instruments of financing and programs of physical activity.

The rationale

In Plunge district, similar to Lithuania in 2013, the highest general morbidity cause among adults remained with respiratory (539,7/1000 people), vascular (387,9/1000 people), connective tissue and musculoskeletal (289,9/1000 people) diseases. General morbidity with diseases of digestive system, nervous diseases, traumas and other consequences of external factors, behavioral and mental disorders in Plunge district were higher than in Lithuania and Telsiai county.

The number of doctors in Plunge decreased by 5,21% in 2013 compared to 2008. Meanwhile in Lithuania and Telsiai county this number increased.

International practice and research justify that development of physical activity helps to decrease prevalence of harmful to health risk factors. Positive experience of physical activity in childhood and youth helps to lay background for active and productive life in the future: it is important to foster positive approach to health by promoting active lifestyle, seeking to broaden knowledge about healthy life, encouraging active leisure of families and strengthening partnership of parents in educational process.

Physical activity of children is essential for prevention of diseases, productivity of children, better stress resistance at school, better relations, lower morbidity and fewer tendencies to harmful habits. Physical activity is also related to another health supporting behavior: healthier diet, fitness, work /leisure time, better personal hygiene and body care, absence of bad habits, etc. Passivity, on the contrary, has negative impact on mental health (cognitive function deteriorates, it is difficult to concentrate), back pains and poor posture appear, risk of obesity and depression increase.

It was determined that physical activity, such as walking or cycling, etc., reduces the early risk of death from various chronic to non-communicable diseases.

The Theory of Change

Project idea and action plan have been developed through series of interactive workshops with representatives of different community groups and representatives of public and private sector. As a safety catch for project success in the future, is a fact that not health professionals, but community representatives themselves acknowledged that low physical activity for all age groups is a top reason leading to health problems.

With an aim to minimize financial resources required for successful implementation of public health infrastructure, particular attention was spent to investigate existing resources and to

plan activities with minimal public input and through private investments, e.g. involvement of bicycle dealers to support development of infrastructure for bicycle roads etc.

Project initiative seeks to address root causes of the low involvement for physical activity of population in Plunge district.

Problem tree methodology has been used for problem analysis performed together with various stakeholders. Following this, groups of problems have been defined, which need to be addressed through project activities:

1. Negative attitude to physical activity and there are no physical activity habits since childhood. It is the consequence of widely spreading passive lifestyle in families and inadequate attitude to physical activity.
2. There is a lack of sports and physical activity infrastructure in the district, although natural environment and existing infrastructure is not properly exploited.
3. There is insufficient cooperation between family, educational, health care, social care institutions, business and NGOs in monitoring health indicators.

The action plan provides practical measures to increase physical activity of the population, fostering to raise the perception of benefits of good physical and mental health.

Business is encouraged to cooperate with public sector while creating sports and leisure infrastructure in Plunge district (swimming pool, multipurpose sports complex, stadium, outdoor fitness equipment, playgrounds, etc.). Infrastructure of pedestrian and bicycle roads is developing in combination with the existing ones.

It is planned to increase the number of mass sports and active leisure events for families and target groups.

There are encouraging joining European healthy lifestyles initiatives, such as "European Mobility Week", "International Tourism Day", etc.

Public campaigns and dissemination of healthy lifestyle events is also planned to increase.

Project objectives

Commitment for implementation of project activities already has been stated from representatives of different sectors who also were owners of project idea and had proposed project activities. There are three parallel groups of activities planned that respond to the three project objectives:

1. Create a supportive environment and conditions for physical activity
2. Develop strategies to change attitudes towards physical activities, i.e. behavioral change strategies targeted to different population groups: children up to six years, school

age children, youth, middle age citizens, seniors etc.

3. Improve Plunge's health monitoring system.

Local policies and areas involved

In the process of priority setting and problem analysis, a wide partnership was created, which included representatives from public and private sectors. A supportive political platform for the project idea was put in place, under the leadership of the Mayor of the district, who has profound experience in public health policy (he worked as vice-minister for public health in the ministry of Health of Lithuania). A strong leadership in mobilizing stakeholders from education sector, private enterprises, NGOs have been demonstrated by health care administration and Public health bureau, also involved.

In 2012 by decree of the Mayor, an URBACT Local Support Group (ULSG) consisting of 16 members was created for the preparation of the Local action plan. Taking into account the progress of the preparation of the Action plan, the composition of the group was changed and new members were involved. It was extended up to 19 members.

The ULSG had regular meetings (every month/second month) to discuss the situation, analyze main problems and needs in health, in economy and other topics with regards to the district. The working group discussed the goals, structure, composition, content and instruments of the Lo-

cal action plan. Brainstorming and problem tree methods were used to choose new ideas and propositions. Representatives of various fields and mass media were invited to the meetings. After each international meeting the experience was shared with ULSG members and stakeholders. Progress and results of the joint work on the 4D Cities project were publicized locally and nationally.

Preparation of Local Action Plan (LAP) was developed in coordination with Strategic development plan of Plunge district for 2010-2020. Finally URBACT LAP will be submitted to the political council of Plunge district for approval.

Who does what

There are defined responsible actors for every measure and responsible coordinators for results. The created LAP contact database will enable to create communication corridors with the help of which networks relations will be enabled between different European local action groups, institutions, universities, research and innovation centers and all of this will be directed towards economic growth of cities.

Plunge municipal council - will participate in the activities of the network of Healthy Cities with a commitment to work and collaborate with the other cities, achieving the Healthy City properties and better health of city residents.

The Public health Bureau will collect statistical data and will be in charge of issuing meaningful data for project monitoring.

The Public Health Board - will coordinate the municipal fields of health education, alcohol, tobacco and drug control, public health safety and health promotion, will elaborate and implement disease prevention measures, will identify priorities of the municipal public health support program.

The Private Health services will carry out preventive inspections and preventive programs. Together with the Public Health bureau will conduct health promotion activities more effectively strengthening the health of individuals and will introduce the principles of healthy lifestyle, teach how to change lifestyle, manage stress, and will advise in choosing healthy diet and physical activity.

Private business companies and institutions will establish positive working conditions; will organize programs on health by themselves and will actively participate in other's initiatives related with positive to health business surrounding. Also private entrepreneurs will participate in creating new infrastructure for active leisure activities and will give healthy friendly services, such as we will organize massive cycling races, etc.

Educational institutions will actively participate in activities related to Health Promoting Activities at Schools and Kindergartens.

Citizens not only take care of their own but also family members' health, and will actively participate in prevention programs.

8. What did we learn? How do we use it

The participants of Transnational meetings have gained a lot of knowledge about health innovation strategies and methodologies. They had the opportunity to ask the opinion of experts on the development of the Local action plan in order to encourage higher interest of the local community in it. It was pointed out that the most important thing is to find out the needs of the community. Only then, according to the experts, the desired results will be achieved.

Transnational meetings enabled the partners to discuss the ways to involve citizens into the process of planning, to formulate the structure of local action plans. Thanks to local and international experts the network of cities deepened their theoretical knowledge about mechanisms of social involvement of citizens, focused on public health planning, setting priorities and applied methods seeking better results of this social project.

Local meetings-discussions were organized on the topics of impact of health on economy, differences of health care organization in Europe were discussed, and health innovation strategies were analyzed in more detail.

The partnership between ULSG members was fruitful, well organized, strong and active. It

brought together 19 different stakeholders and united them to a strong network. The partnership with media during the project implementation got stronger and it has been focused on improving the quality of journalism, strengthening websites, and building stronger contacts with national level.

What is innovative in the project

There are a lot of initiatives and projects in Lithuania to increase physical activity, most of them initiated by public health specialists and/or trainers of physical activity. Our initiative is different, since it was started by community representatives, and had with wide involvement of different stakeholders.

What is innovative in the project is mass character of active lifestyle and activities, taking into account all age groups, social status and economic opportunities.

Regular monitoring of health indicators and analysis of changes will have direct impact on forming public attitude to distribution of public assets, attracting private investments and creating long-term development plans.

The benefits

Expected outcome of the project is increased proportion of physical activity. This will contribute to better health and wellbeing of population. Due to increased demand for healthy and active leisure, there will be more people employed in

related sectors. Due to developed health supportive tourism infrastructure and environment, Plunge district will become more attractive for national and international tourists and the indirect outcome will be a more sustainable socioeconomic development of the district.

Benefits of the project - not only to create a theoretical document, but to work actually, encourage the community to live healthy and actively using the principle of leadership - to invoke leaders while developing various ideas, to listen to the needs of the community, to help people communicate and participate.

Mortality from chronic diseases will decrease, the number of disabilities will be reduced, and working-age people will have more opportunities to participate in the labor market, thus decreasing state and municipality costs on health care and social care, reducing the number of lost working days.

It is expected to reach higher involvement of citizens in physical activities, this will lead to prevention from physical and mental diseases, improvement of working capacity, stress reduction and better attention to professional health. Health of workers of companies and institutions will be improved due to this implemented measures.

Measurement and evaluation

As a result of implementation of the project, 5 health indicators, which are the most problem-

atic in Plunge district will be monitored to see how they change while implementing URBACT local action plan. Monitoring will be carried out in the territories assigned by the municipality with the aim to get detailed information about public health situation.

Public health prevention measures will be planned and implemented. Changes of habits in physical activity of citizens and their relation to health, social and economic factors will be monitored, evaluated and analyzed.

The Public Health Bureau will regularly carry out analysis (body mass index, drug prevention tests, monitoring of quality of bathing water, etc.), and taking into account the needs of the community it will provide health improving services to the population: consultations on smoking and alcohol prevention, healthy nutrition habits, physical activity, as well as organization of practical training.

Monitoring data will be used for evaluation of effectiveness of programs implemented by the municipality and it will help to allot financial resources purposively to target territories or indicated target groups.

Every year, Plunge Public Health Bureau will evaluate health changes of children and those data will help the Educational system in adjusting physical training courses and methodology at schools and kindergartens according to the main health problem trends.

Figures of local tourists will be evaluated yearly.

Transferability

In order to stimulate positive changes in the community towards health promotion, strong leaders and strong partnerships are needed. One of the most important factors for the successful implementation of the main goal of the project and LAP measures is local and national political support. However, it is firstly necessary to recognize problems and to wish to change longstanding habits.

Plunge distinguishes itself from other partner cities for healthy city management structure: there is a Public Health Board, a Public Health Bureau, a Sports and recreation center and the network of private health institutions is well developed and functions successfully. Active lifestyle infrastructure is in place in Plunge district: tourism routes around the Plateliai lake, pedestrian and bicycle routes, recreation areas and all this contributes to better health of the population. Municipality programs relate to preserving and strengthening health, by encouraging healthier nutrition habits and physical activity, and to prevent alcohol, smoking and other psychoactive substances.

Also all local governmental institutions, public organizations, business representatives and NGOs should adopt some kind of physical activities, adapting them to the needs of the local population.

Joint efforts should be directed to adapting the environment to the needs of the local population, having the goal to gradually change their personal and communal behavior in real living environment.

Next steps

It is planned to:

- Share gained practical knowledge and spread best practice;
- Publicize and promote health activities with the help of press, radio, Internet, advertisements, booklets;
- Educate and teach family members about positive impact of physical activity;
- Integrate family doctors in prevention programs of diseases;

Plunge has now a strong platform between stakeholders who are eager to promote physical activity and healthy lifestyle from private person and family to public life.

Project will create supportive environment for health and physical activity. This will serve as a basis for new healthy and wealthy projects in Plunge district municipality.

What are the references and contacts for this project?

Zaneta Piepaliene, Head of Strategic planning and investments department of Plunge district Municipality, project manager.

Oresta Gerulskiene, doctor of Plunge district Municipality, project coordinator.

Development of Physical Activity for Better Health of Residents and Quality of Life

Activity Plan

Outcome Outputs Tasks Activities	Responsible organisation	Partners	Implementation period	Required funds	Sources of funding of implementation of activity	Indicators of achievement of implementation of activity	Assumptions and risks
Goal of the project: Development of physical activity and healthy lifestyle for better health and social welfare of residents of Plunge district							
Outcome 1: Active and healthy leisure and everyday physical activity becomes a generally acknowledged value of the residents of Plunge district.							
Task 1.1. To change attitude of children and schoolchildren towards healthy lifestyle and physical activity							
Activity 1.1.1. Survey of target groups (qualitative research) and questionnaire on possible obstacles for physical activity	PPHB	Educational institutions of the municipality of Plunge district	2015-2016, once a year	500 Euros	PPHB funds	Number of target groups that participated (items); Number of filled in questionnaires (items);	
Activity 1.1.2. Interactive seminars with representatives of schoolchildren and teachers of physical education	Education department of AMPD	Educational institutions of the municipality of Plunge district, PSRC, PPHB	2015-2020, once a year	-	Working hours of staff of participating organisations	Number of seminars (items); Number of participating teachers of physical education (% from all)	
Activity 1.1.3. Seminars-discussions with parents about busyness and physical activity of children	PPHB	Education department of AMPD, Educational institutions of the municipality of Plunge district, PSRC	2015-2020, once a year	-	Working hours of staff of participating organisations	Number of seminars (items); Number of participating parents (% from all)	
Activity 1.1.4. Creation of website designed for schoolchildren and youth about clubs of physical activity, different activities and events	PSRC	Youth NGO, sports clubs, Education department of AMPD, PPHB	2015, 3rd-4th quarters	800 Euros	Funds of international, national, municipal and other programs	Number of schoolchildren and youth who visited website (items)	It necessary to use Internet space visited by the youth
Activity 1.1.5. Contest "Exercises of my class"	PPHB	Education department of AMPD, Educational institutions of the municipality of Plunge district	2015-2020	-	PPHB funds, private funds, the EU, funds of international, national and other programs	Number of participating classes (items)	Motivation from school administration and class teachers
Activity 1.1.6. Outings of kinder- garten children and schoolchildren to places of active leisure time (parks, playgrounds, swimming pool, etc.)	Educational institutions of the municipality of Plunge district	Sports clubs, Education department of AMPD	2015-2020 every year	-	Funds of educational institutions and sports clubs	Number of service providers involved (items); Number of outings (items); Number of participating pre-school children (items)	Simplified order of outings from educational institutions
Activity 1.1.7. Outings of kinder- garten children and schoolchildren to Public Health Bureau of the Municipality of Plunge District	PPHB	Education department of AMPD, Municipality doctor, Educational institutions of the municipality of Plunge district	2015-2020 every year		Funds of educational institutions of the municipality of Plunge district and PPHB	Number of outings (items); Number of participating pre-school children and schoolchildren (items)	Simplified order of outings from educational institutions
Task 1.2. Identify schoolchildren with bad habits and motivate changes of behaviour towards sustaining and strengthening health one							
Activity 1.2.1 Seminars for public health specialists, social pedagogues of schools, doctors and nurses of personal health care institutions "Harmful to health behaviour: reasons, identification and motivation to change"	PPHB	PRSA; Educational institutions of the municipality of Plunge district	2015-2020 every year	400 Euros (handouts, lecturers)	Funds of special program of health promotion, Municipal budget funds, 2009–2014 funds of Norwegian financial mechanism, the EU, funds of international, national and other programs	Number of seminars (items); Number of participants of seminars (items)	Motivation of specialists of PHCI ir and PHCI and social pedagogues to participate in training. It is necessary to include into qualification improvement plans and to calculate as qualification improvement hours

Outcome Outputs Tasks Activities	Responsible organisation	Partners	Implementation period	Required funds	Sources of funding of implementation of activity	Indicators of achievement of implementation of activity	Assumptions and risks
Activity 1.2.2. Program of giving up smoking "Breathe freely"	PPHB	Family consultants, lecturers, NGO	2015-2020	-	Working hours of staff of participating people	Number of participants (items); Number of those who gave up smoking (items)	
Activity 1.2.3. Research of schools environment "Pen-Test D4D", designed to detect and identify drugs	PPHB	Prevention division of the police department of Plunge district of Klaipeda county police headquarters; Education department of AMPD; Municipality doctor; Educational institutions of the municipality of Plunge district	2015-2017	1233 Euros/year	Special program of public health promotion	Number of tests carried out (items)	
Activity 1.2.4. Lectures, discussions, questions-answers meetings on topics of prevention of alcohol, tobacco and other psychoactive substances for visitors of Open youth center of Plunge	PPHB	Prevention division of the police department of Plunge district of Klaipeda county police headquarters; Open youth center of Plunge; coordinator of youth affairs; Municipality doctor	2015-2017	-	PPHB funds, working hours of staff of participating people	Number of lectures, competitions, actions, discussions (items); Number of participants (items)	
Activity 1.2.5. Establishment of non-smoking areas in the town of Plunge	AMPD	PPHB	2015-2016	-	PPHB funds	Number of established non-smoking areas (items)	
Activity 1.2.6. Improvement of health services at schools and pre-school institutions of Plunge district	PPHB	Municipality of Taurage district, municipality of Pagegiai and AMPD	2015-2016	67682,17 Euros	2009-2014 funds of Norwegian financial mechanism program No. LT11 "Iniciatives allotted for public health" according to project "Improvement of health services at schools and pre-school institutions of Taurage, Pagegiai and Plunge districts"	Number of equipped healthcare rooms (items), number of purchased facilities and equipment (items)	
Activity 1.2.7. Strengthen cooperation between workers of the Police, municipality, health and educational institutions while carrying out prevention of drugs	Klaipeda county police headquarters	Prevention division of the police department of Plunge district of Klaipeda county police headquarters; Municipality doctor; Educational institutions of the municipality of Plunge district	2015 - 2016	25 000 Euros	2009–2014 funds of Norwegian financial mechanism program No. LT10 "Improvement of skills and institutional cooperation between the state, beneficiary, and Norwegian public institutions, local and regional authorities"	Number of meetings held (items); Number of carried out trainings (items); Number of participants (items)	

Outcome Outputs Tasks Activities	Responsible organisation	Partners	Implementation period	Required funds	Sources of funding of implementation of activity	Indicators of achievement of implementation of activity	Assumptions and risks
Activity 1.2.8. To create the best module of health and welfare preservation of 14-29 years old people	AMPD	PPHB; youth NGO; Norwegian partner	2015-2016	85 996 Euros	2009-2014 funds of Norwegian financial mechanism program No. LT11 "Initiatives allotted for public health" according to project "Improvement of access and quality of friendly to youth health care services in the municipality while implementing model of friendly to youth health care services".	Model implemented in municipality No. 1	
Task 1.3. Spreading of information about benefits of physical activity to the public of Plunge district							
Activity 1.3.1. Articles in the press about benefits of physical activity to middle-age and elderly people	PPHB	NGO, AMPD, TAU, Local mass media	2015-2017	600 Euros	Funds of PPHB	Number of articles a year (items)	
Activity 1.3.2. Published leaflets about benefits of physical activity	PPHB, PSRC	NGO, AMPD, Sports clubs	2015-2017	500 Euros	Funds of PPHB	Number of published leaflets: designed for young, middle-aged and elderly people (items)	
Activity 1.3.3. Installation of information boards on topics of health strengthening in public spaces of Plunge district (making use of bus stop pavilions and other information boards)	AMPD	PPHB, NGO, business companies, PSRC, municipal companies, institutions, organizations	2016	3000 Euros	Private funds, the EU, funds of international, national, municipal and other programs	Number of information boards installed (items)	
Activity 1.3.4. Morning exercises (broadcasted in the morning by the local radio (in combination with mass exercises))	PPHB	Local radio	2015-2020	1500 Euros	Funds of PPHB, private funds	Number radio broadcastings (items)	
Activity 1.3.5. Information event "Benefits of physical activity to health"	PPHB	TAU, NGO, AMPD, PSRC, sports clubs	2015-2020, every year	1000 Euros	Funds of PPHB	Number of participants (items)	
Activity 1.3.6. Creation and distribution of physical activity calendar	PPHB	PSRC, sports clubs, TIC, PPHB, NGO, private service providers	2015-2020	500 Euros	Funds of PPHB	Number of calendars (items)	
Activity 1.3.7. Lectures and practical training for senior people to promote physical activity	TAU	PPHB, PHCI	2015-2017	500 Euros	Funds of PPHB, private funds, the EU, funds of international, national, local programs	Number of lectures (items); Number practical trainings (items)	
Activity 1.3.8. Spreading of information about sports clubs, farm tourism homesteads and other private service providers who take part in the activity of promotion of physical activity and system of discounts	TIC	PPHB, AMPD, sports clubs, farm tourism homesteads and other private service providers	2015-2020	-	Private funds	Number of spreading information (items)	
Task 1.4. Motivate and provide healthy and having different needs of physical activity residents/groups of residents with methodological assistance							
Activity 1.4.1. Exercises for senior people	PPHB	Sports clubs, TAU, elderly people's home	2015-2020	2000 Euros	Municipal budget, the EU, funds of international and other programs and private funds	Number of exercises (items); Number of participants (items)	Motivation to sports clubs to provide service packages for senior people

Outcome Outputs Tasks Activities	Responsible organisation	Partners	Implementation period	Required funds	Sources of funding of implementation of activity	Indicators of achievement of implementation of activity	Assumptions and risks
Activity 1.4.2. Exercises for the pregnant	PPHB	PHCI, PSRC, Public enterprise municipal hospital of Plunge district and others	2015-2017	400 Euros	Funds of PPHB	Number of exercises (items); Number of participants (items)	
Activity 1.4.3. Creation of discount system of providers of sports and healthy lifestyle services	Private service providers	PPHB, AMPD, PSRC, healthy food stores that agreed to participate and met the criterion, companies selling sports equipment	2015-2020	-	Private funds	Number of participating sports clubs (items); Number of discount coupons provided (items)	
Activity 1.4.4. Family competitions in the nature and public areas	Culture and sports department of AMPD	PPHB, PSRC, NGO, TIC, farm tourism homesteads, sports clubs, communities	2015-2020	-	Funds of the municipal budget and participating institutions, the EU, international, national and other programs, communities, NGO	Number of events (items); Number of participants (items)	
Task 1.5. Strengthen secondary and tertiary prevention of chronic non-infectious diseases (CND) improving diagnostics of CND and developing effective physical activity facilities adapted to the needs of CND patients							
Activity 1.5.1. Inform society about free preventive programs	PHC institutions	PPHB, Public enterprise municipal hospital of Plunge district, PCHI	2015-2020	-	Funds of PPHB and PCHI	Change of the number of people participating in the program (%)	
Activity 1.5.2. Program of health improvement of the risk group of people with cardiovascular diseases	PHC institutions	PPHB, Plunge hospital	2015-2020	-	Funds PCHI and CHIF programs	Number of people involved in the program (items) and percentage from the target group	
Activity 1.5.3. Event "Different exercises"	PPHB	Union of the blind, Elderly people's home	2015-2016	-	Funds of PPHB, the EU, international, national and other programs	Number of participants (items)	
Activity 1.5.4. Competition "Seniors spend Sunday healthy and actively outdoors"	PPHB	AMPD, TIC, religious communities, owners of farm tourism homesteads who agreed to participate and won the competition, companies providing transport services	2015-2016	2000 Euros	Funds of PPHB	Number of outings (items); Number of seniors (60+) who took part in outings (items); Number of seniors who took part in Nordic Walking (items); Number of seniors who took part in lectures on healthy nutrition (items)	
Task 1.6. Develop environment in working places favourable to healthier lifestyle and physical							
Activity 1.6.1. Competition "The healthiest company/institution"	PPHB	AMPD, companies, institutions, organizations, private companies, the representative of the public enterprise "Enterprise Lithuania" in Plunge	2015-2020, every year	-	Funds of PPHB	Number of participating companies (items); Number of participants (items)	

Outcome Outputs Tasks Activities	Responsible organisation	Partners	Implementation period	Required funds	Sources of funding of implementation of activity	Indicators of achievement of implementation of activity	Assumptions and risks
Activity 1.6.2. Action "Change harmful to health behavior into healthy lifestyle"	PPHB	AMPD, companies, institutions, organisations, the representative of the public enterprise "Enterprise Lithuania" in Plunge, NGO, volunteers who agreed to be ambassadors of health in companies	2016-2020, every year	-	Private funds, funds of PPHB	Number of companies/institutions that participated in the activity (items) Number of people who changed harmful to health behavior (1 year and more) (items)	
Activity 1.6.3. Akcija "Exchange a car to bicycle"	PPHB	AMPD, companies/institutions, the representative of the public enterprise "Enterprise Lithuania" in Plunge, NGO, companies selling bicycles, police department of Plunge district of Klaipeda county police headquarters	2015-2020, every year	-	Private funds, funds of PPHB	Number of companies/institutions that participated in the activity (items)	
Activity 1.6.4. Project "Promotion of physical activity in working environment"	PPHB	AMPD, companies/organisations, the representative of the public enterprise "Enterprise Lithuania" in Plunge, NGO	2016-2020, three months each year	3000 Euros	Funds of PPHB	Number of participants (items)	
Task 1.7. Encourage society to participate in mass events of physical activity and health improvement							
Activity 1.7.1. Fiesta of aerobics	Sports clubs	PPHB, PSRC	2015-2020, every year	-	Private funds	Number of events (items); Number of participants (items)	
Activity 1.7.2. Cognitive/entertaining outings on bicycles	PPHB	TIC, AMPD, ZNP, PSRC, police department of Plunge district of Klaipeda county police headquarters	2015-2018, every year	2000 Euros	Funds of PPHB, PSRC, the EU, international, national and other programs	Number of events (items); Number of participants (items)	
Activity 1.7.3. Nordic Walking	PPHB	NGO, communities	2015-2020, every year	-	Funds of PPHB	Number of events (items); Number of participants (items)	
Activity 1.7.4. Active weekends outdoors (outings on cycling paths, boat regatta for families. Volleyball and triathlon competitions)	PPHB	PSRC, ZNP, communities, TIC, AMPD, businessmen and others	2015-2020, every year	3000 Euros	Funds of PPHB, private funds, the EU, international, national and other programs	Number of events (items); Number of participants (items)	
Activity 1.7.5. Mass running	PPHB	PSRC, police department of Plunge district of Klaipeda county police headquarters	2015-2020, every year	1200 Euros	Funds of PPHB	Number of events (items); Number of participants (items)	
Activity 1.7.6. Cross-country skiing competitions (related to activity 2.1.4)	Culture and sports department of AMPD	PPHB, TIC, companies selling/renting skiing equipment, companies providing transport services (discount system)	2015-2020, every year	600 Euros	Funds of PPHB, private funds, the EU, international, national and other programs	Number of events (items); Number of participants (items)	

Outcome Outputs Tasks Activities	Responsible organisation	Partners	Implementation period	Required funds	Sources of funding of implementation of activity	Indicators of achievement of implementation of activity	Assumptions and risks
Outcome 2. Created better conditions in Plunge and boroughs of the district for everyday physical activity of residents							
Task 2.1. Improvement of accessibility of facilities and infrastructure for physical activity and active leisure to residents of Plunge							
Activity 2.1.1. Selection and/or validation of active leisure places in Plunge	Department of architecture and planning of AMPD	NGO, communities, private companies, institutions, organisations	2015-2020	-	Working hours of the staff of AMPD	Number of selected places for active leisure (items)	
Activity 2.1.2. Equipment of street-workout areas and/or playgrounds in public spaces of A.Jucio, V.Macernio, Dariaus ir Gireno, Stoties streets housing areas and other public spaces	AMPD	Private companies, companies, institutions, organisations, PSRC, NGO, Plunge LAG	2015-2018	100 000 Euros	Funds of PPHB, private funds, the EU, international, national and other programs, LDIC, LCC funds	Number of equipped playgrounds (items)	
Activity 2.1.3. Equipment of street-workout areas and /or playgrounds in public spaces of boroughs and villages of Plunge district	AMPD	Private companies, companies, institutions, organisations, PSRC, NGO, village communities, Plunge district LAG	2015-2018	100 000 Euros	Private funds, the EU funds, international, national and other programs, LEADER program, LCC funds	Number of equipped playgrounds (items)	
Activity 2.1.4. Equipment and/or validation of cross-country ski tracks	PSRC	PPHB, PRSA, TIC, ZNP, companies selling/renting skiing equipment	2016-2017, every year	400 Euros every year	Private funds, the EU funds, international, national, local and other programs	Length of ski tracks (km); Number of participants (items); Number of events (items);	
Activity 2.1.5. Equipent of speed skating track on „Plunge Sea“	PSRC	PPHB, PRSA, TIC, companies selling/renting skates	2016-2017, every year	400 Euros every year	Private funds, the EU funds, international, national, local and other programs	Number of equipped skating tracks (items)	
Activity 2.1.6. Equipment of active leisure areas on the banks of Babrungas river	AMPD	PVSB, private companies, institutions and organisations	2015-2020	2 500 000 Euros	ITI funds of Plunge targeted territory, private funds, the EU funds, international, national, local and other programs	Number of equipped active leisure areas (items)	
Activity 2.1.7. Renovation of buildings and territory of Plunge rowing base	AMPD	Private investors, NGO, communities,	2018-2020	350 000 Euros	Private funds, ITI funds of Plunge targeted territory, the EU funds, international, national, local and other programs	Renovated: Area of the territory of the rowing base (ha), area of buildings (m²).	
Activity 2.1.8. Building of swimming pool	AMPD	Private investors, NGO, communities, PSRC	2015-2017	2 500 000 Euros	Private funds, the EU, international, national, local and other programs	Equipped swimming pool	Interest of private sector to invest
Activity 2.1.9. Renovation and equipment of sports grounds near educational institutions	AMPD	Educational institutions of Plunge district, companies, institutions, organisations, NGO, communities	2015-2020	1 000 000 Euros	Private funds, the EU, international, national, local and other programs	Number of renovated and equipped sports grounds (items)	
Activity 2.1.10. Renovation of gyms, changing rooms, hygienic premises at educational institutions	AMPD	Educational institutions of Plunge district, companies, institutions, organisations, NGO, communities	2015-2020	1 000 000 Euros	Funds of schools, LC, the EU, international projects	Number of schools where gyms, changing rooms, hygienic premises were renovated (items)	
Activity 2.1.11. Building of universal sports and fitness complex in Plunge	AMPD	Private investors	2018-2020	7 000 000 Euros	Private funds, the EU, international, national, local and other programs	Universal sports and fitness complex equipped on the grounds of public-private partnership	Interest of private sector to invest

Outcome Outputs Tasks Activities	Responsible organisation	Partners	Implementation period	Required funds	Sources of funding of implementation of activity	Indicators of achievement of implementation of activity	Assumptions and risks
Activity 2.1.12. Reconstruction of central stadium of Plunge	AMPD	PSRC, private business	2015-2018	2 500 000 Euros	Private funds, ITI funds of Plunge targeted territory, the EU funds, international, national, local and other programs	Renovated stadium	Interest of private sector to invest
Task 2.2. Better use of unique natural environment and existing infrastructure for active leisure							
Activity 2.2.1. Build cycling paths in Plunge using (and renovating) existing infrastructure of roads and joining them into a single system of cycling paths	AMPD	Private investors, service providers, road building companies, PPHB, private companies selling/renting bicycles.	2015-2020	2 500 000 Euros	Private funds, ITI funds of Plunge targeted territory, the EU funds, international, national, local and other programs	Length of built cycling paths (km)	
Activity 2.2.2. Building of juncture of pedestrian and cycling paths between Plunge and cycling path round Plateliai lake	AMPD	ZNP, Telsiai regional roads	2016-2020	2 500 000 Euros	The EU funds, the funds of international, national, local and other programs	Length of built track (km)	
Activity 2.2.3. Adaption of public transport for transportation of bicycles to/from Plateliai and on other routes	AMPD	Joint stock company "Plunges autobusu parkas", ZNP, Telsiai regional roads	2016-2020	10 000 Euros	The funds of local and other programs, private funds	Number of adapted means of transport (items)	
Activity 2.2.4. Promotion of cooperation with private service providers (Identification and support for farm tourism homesteads and other initiatives for active and healthy leisure)	PPHB	AMPD, TIC, ZNP, Private service providers	2015-2018	5000 Euros	Private funds, The EU funds, the funds of international, national, local and other programs	Number of initiatives (items)	
Task 2.3. Invirogation of Oginskis' park attracting residents with health strengthening initiatives							
Activity 2.3.1. Invirogating exercises on Sunday mornings	PPHB	PSRC, Sports clubs, etc.	2015-2020	600 Euros	PPHB funds	Number of exercises (items); Number of participants (items)	
Activity 2.3.2. Agile games for children (afternoons spent with children)	PPHB	Educational institutions, NGO, communities	2015-2020	600 Euros	PPHB funds	Number of events (items); Number of participants (items)	
Activity 2.3.3. In Oginskis' park – oasis of free exercises	PPHB	PSRC, Sports clubs, etc.	2015-2020	600 Euros	PPHB funds	Number of exercises (items); Number of participants (items)	

Outcome Outputs Tasks Activities	Responsible organisation	Partners	Implementation period	Required funds	Sources of funding of implementation of activity	Indicators of achievement of implementation of activity	Assumptions and risks
Outcome 3: Creation of sustainable system of strengthening health and monitoring of impact of active lifestyle and physical activity on health in Plunge district							
Task 3.1. Improve assessment and monitoring of physical activity of schoolchildren							
Activity 3.1.1. Improve quality of health check , paying greater attention to physical activity and factors of harmful behaviour of schoolchildren	PPHB	PHCI, PRSA Švietimo skyrius, Plungės rajono švietimo įstaigos, savivaldybės gydytojas	2015 - 2017	-	PPHB funds, PHCI	Number of health checks of schoolchildren (items)	
Activity 3.1.2. Strengthen cooperation between primary health care doctors and public health professionals when carrying out assessment and monitoring physical activity of pre-school children and schoolchildren	PPHB	PHCI, AMPD, Municipality doctor, Educational institutions of the municipality of Plunge district	2015 - 2017	-	PPHB funds, PHCI	Number of carried out assessment (items) Atliktų vertinimų	
Task 3.2. Create an effective program of monitoring healthy lifestyle and physical activity of residents of Plunge district							
Activity 3.2.1. Improve competences of public health professionals in assessment of impact on health and monitoring physical activity	PPHB	AMPD, Institute of Hygiene, Klaipeda University	2015-2017	-	PPHB funds	Number of seminars (items); Number of participants at training seminars (items)	
Activity 3.2.2. Create a system of indicators reflecting impact of physical activity and active lifestyle on health of residents of the district and decrease of premature mortality	PPHB	AMPD, Municipality doctor, Institute of Hygiene, Klaipeda University	2015 -2016	-	PPHB funds	Created system of indicators	
Activity 3.2.3. Carry out surveys of residents and collection of data necessary for assessment of impact on health	PPHB	PPHB, sports clubs, PHCI	2016, 2018, 2020 (surveys every second year)	-	PPHB funds	Surveys carried out (items);	
Activity 3.2.4. Spreading of information about impact of physical activity on health and priority-setting of programs financed by the municipality based on conclusions made.	PPHB	AMPD	2015-2020	-	PPHB funds	Number of conferences, seminars (items); Number of participants at conferences/ seminars (items); Number of press releases (items)	
Activity 3.2.5. Establish a coordinating working group for monitoring of implementation of URBACT action plan	The Mayor of the municipality	Team of Project "4D Cities"	2015	-	Working hours of staff of participating people	Annual reports for Municipality council and society	
Task 3.3. Sharing experience of the municipality of Plunge district of implementation of public health policy at national and international level and joining international networks							
Activity 3.3.1. Joining new international initiatives of programs and projects	AMPD	PPHB, PHCI, municipal companies, institutions, organisations, private service providers, NGO	2015-2020	-	The EU funds, the funds of international, national, local and other programs	Number of participation at national and international initiatives (items)	
Activity 3.3.1. Joining the international network of healthy cities	AMPD	PVSB, PHCI	2015	-	The EU funds, the funds of international, national, local and other programs	Participation in the network of healthy cities	

FIRST DRAFT OF LOCAL ACTION PLAN

FIRST DRAFT OF THE LOCAL ACTION PLAN OF PLUNGE (December 2013)

The following local action plan has been created in the framework of the project "4D CITIES: Four drivers for cities: health, innovation, public-private cooperation & networking" which is part-financed by the programme URBACT II. URBACT is a part of Europe's cohesion policy and it has been initiated to facilitate the learning and the exchange of best practices between European cities for achieving sustainable urban development.

The action plan is a result of numerous discussions between the Plunge district municipality (the partner of the 4D Cities network) and other stakeholders in Plunge, Lithuania.

This document is the first draft of the local action plan for Plunge, which has been finalised by the beginning 2015.

URBAN AND POLICY CONTEXT

Introduction to Plunge

Plunge is a small town of more than 23,000 inhabitants in the territory of 11,78 square kilometres. In Lithuania, the municipalities are responsible for providing primary healthcare to their local populations. They have been granted property rights for outpatient facilities and nursing homes. Municipalities are engaged in running small and medium sized hospitals within their localities, in accordance with legislation which has delegated this function to them. As there are no higher education facilities in the town, the lack of skilled workers is a continuous challenge, as many medical staff is being attracted by foreign hospitals. There are no other private medical companies based in Plungė except private healthcare centres. There is one professional training school in Plunge town - Plunge Technology and Business School. Plunge cooperates with University of Klaipėda and The Lithuanian University of Health Sciences.

The City wants to give value to natural assets such as walking trails, clean air, spas, natural parks, sports facilities, among others.

Plunge district municipality raises an ambitious plan to develop bicycle routes all across the Plunge district and connect the most attractive and worth for the citizens' health places and objects.

Bicycling is healthy-friendly mean of transport and people have good chance to improve their health. Walking and cycling are the most sustainable modes of personal transport, providing positive health benefits whilst reducing congestion and averting the need for vehicles at the same time. Increasing the proportion of personal trips made by walking, cycling, etc. helps to improve the quality of the urban environment by reducing noise, emissions, pollution and congestion, whilst improving public health.

The first pilot project in Lithuania - tourist route Plungė - Plateliai - will connect the town of Plunge and Zemaitija National Park, their cultural, recreational, health spare habitats. On arrival at Plunge, everyone is welcome to admire the Duke M. Oginskis Manor Museum and art values and later go around the lake of Plateliai.

When tourist arrive in Zemaitija National Park or Plunge, has the ability not only to access impressive valuable cultural and natural objects, but spend their time actively going on foot, rent a boat, swimming, canoeing, diving, cycling and travel in order to access the unique nature of Zemaitija. After taken delight of man-made and natural grandeur, ones can stay in accommodation establishments, which are designed to generate interest in areas such as exercise, relaxation, mental health and a healthy heart.

The route "Around the Plateliai lake" is designed for one of the most dynamic developing fields - active recreation in the natural environment with the aim to promote the lake of Plateliai and its natural and recreational potential, to encourage physical activity, raise awareness of health issues, and provide free and accessible health and health service information in an informal way - visitors are invited to join the various activities to further sources of information and stimulate discussions about healthy lifestyles. The project seeks to remove barriers and attract a wider and more diverse audience to the site, particularly 'hard to reach' community members (e.g. the inactive, and those with mental and physical health or disability issues), and to promote woodlands as a venue for health and well-being by providing a range of different activities, to develop partnerships between organisations with common agendas.

During the project has been arranged 21.420 km circular route around the Plateliai Lake with the necessary infrastructure, which will lead to develop the bicycle, pedestrian and water tourism routes.

The route in Plunge Manor Park – is a new idea and will be implemented due the Local Action Plan. The project will be designed for people who are willing to explore the Duke M.Oginskis Manor Park itself. By taking this route it may be needed to navigate between pedestrians, and because of

its diversity it could be recommend even for children or elderly people. It is planned to start with a minor route (the length – up to 2,4 km) or take the major routes (the total length – up to 7,6 km). The route will cover for about 10 km.

National health policy context

The National health priorities are as follows:

European health policy – Health 2020. Lithuania is faced with important challenges in relation to equity issues and social determinants of health, and is initiating major initiatives to strengthen public health policies and reduce health inequalities in the new Lithuanian Health Programme for 2011–2020. The European health policy – Health 2020, once endorsed by all Member States, will provide the framework and tools for supporting Lithuania in developing effective and integrated public health strategies.

Noncommunicable diseases, health promotion and healthy lifestyles. With the ageing of the population and the related increasing burden of noncommunicable diseases – some of which are also lifestyle-related (smoking, alcohol, physical activity, nutrition, etc.), public health functions and services need to be strengthened in Lithuania.

Cardiovascular diseases, neoplasms and other noncommunicable diseases are causing enormous problems both for health and social care. An inclusive approach, integrating all relevant policies influencing the health determinants and involving all parts of society, is needed.

Mental ill health (most commonly anxiety and depression), as well as the damage it causes to

individual lives, also carries significant social and economic costs (especially for the education, care and justice systems). It is one of the main reasons for people taking sick leave, early retirement or a disability pension in Lithuania.

Alcohol abuse is an important problem in Lithuania. Thus efforts to implement interventions to prevent suicides and alcohol-related harm need to be sustained in view of the high mortality rates for suicide, alcohol poisoning and alcoholic liver diseases.

Lithuania's overall implementation of effective interventions for injury prevention and for violence prevention is lower than the median regional scores, so greater attention needs to be given to national policy development, multisectoral collaboration and implementing evidence-based interventions for preventing road traffic injuries, drowning, poisoning, fires, youth violence, child maltreatment and elder abuse.

Communicable diseases, health security and environment.

Environmental and health monitoring is developed at an adequate level, but integrated information and analysis is insufficient and is rarely used as a key argument in decision-making in Lithuania.

Education on environment and health for medical and public health professionals is not yet fully developed. In parallel, information campaigns directed at the public on the relevance of environmental issues and related health effects are much needed, as are increased support for and integration of nongovernmental organizations in the environment and health fields.

Health sector in Plunge

Plunge District Hospital is a public institution whose main function - Level II outpatient and inpatient health care services. The hospital has 182 beds and provides inpatient services following sections and Level II outpatient health care services. Hospital treats 5778 patients in a year. The polyclinic and reception gives services for 67 312 patients in a year. Emergency services are provided to 2719 patients per year, computed tomography to 2613 patients. Approximately 1505 surgery operations are provided in a year. Health projects implemented in Hospital:

1. "Development and optimization of Plunge District Hospital for outpatient, nursing and supportive care services";
2. "Reduction of mortality and morbidity from cardiovascular diseases in Plunge District Hospital";
3. "Development of patient registration system";
4. "E-health development in Plunge region".

The Public Health Bureau (PHB) is the responsible for public health at the local level. Areas of work include: Public Health Monitoring (collects and analyses local community health data, analyses of environmental, social and economic factors affecting health of the population), promotion and strengthening of community's local public health, disease prevention and control, participation in public health programs of municipality, child and youth health promotion.

Cooperation with social partners and NGOs in health promotion activities.

The PHB has a total of 15 agreements signed with different health actors, ranging from the Health Education and Disease Prevention Centre, the Police, the business school, the district health facilities, the kindergartens, the Plunge Social Service Center, etc. Through these agreements, the PHB is able to facilitate public health projects, provide information about healthy lifestyle, organize events, seminars, etc., and collect useful data and spread materials on healthy style of living. The PHB plays the role of facilitating contacts and networking among local health stakeholders for the achievement of the objectives.

Challenges

The main challenges of Plunge have been gathered into the development plan of the city for the period 2010-2020 and among other issues the document addresses the need for developing entrepreneurship, strong economic clusters and

knowledge-based economy in the field of health services and industry. Furthermore, all interviewed stakeholders have emphasised the importance of defining a joint strategy and action plan to foster economic growth based on the innovations in the health sector.

Key challenges are:

I. To create safer social environment, reduce health inequality and social disjuncture.

II. Healthy physical and living environment.

1. Create healthy conditions for leisure time:

1. Increase the number of swimming lessons for students.
2. Improve the first medical aid training.
3. Enhance the work of security services in massive recreation places, improve the qualification of lifeguards and their material equipment.
4. Reduce the accessibility of alcohol drinks, enhance the control of alcohol commerce.
5. Support voluntary, business and NGO efforts in order to develop healthy leisure time.

III. Form healthy lifestyle and its culture.

1. Encourage the habits of healthy nutrition.
2. Educate the habits of optimal physical activity (Resumption/Development of encouragement public facility responsible for physical activeness).
3. Investments for education, habits and learning all life (Development of Health specialists qualification and development).

IV. Aim of longer average living time.

1. Organize conditions and help inhabitants keep and enhance their health, help to avoid illnesses (the control of risk elements, actions for health keeping, prevention of diseases, development of recreational service and their accessibility)

V. Accessibility of using information technologies as well as improvement of quality.

URBACT Local Support Group

4D Cities project aims to stimulate the key factors for developing successful integrated policies on health innovation to create new driving forces for local development, both at economic and social levels. The eight partner cities – Igalada (Spain), Jena (Germany), Baia Sprie (Romania), Eindhoven (Netherlands), Leeds (United Kingdom), Novara (Italy), Tartu (Estonia), Plunge (Lithuania) – are finding ways to turn the health sector into a new productive sector which would contribute to the diversification and enhancement of the economic activities and social cohesion in their respective regions. To achieve these goals it is necessary to intensify the cooperation between local stakeholders.

In Plunge's context the ULSG is basically a continuation of an earlier initiative by the Plunge District Municipality. The city in cooperation with Plunge Public Health Bureau has organised several events (round tables, seminars, etc.) to bring together hospital, health care institutions, university, companies and public sector and discuss relevant matters. The Plunge District Municipality and other partners also initiated a mailing list for the people and institutions that are interested in this subject. The main organisations participating in it are Plunge District Municipality, Plunge District Hospital, University of Klaipeda, JSC companies.

Actions

As mentioned this is a preliminary list and it will be adapted according to the discussions of the ULSG and other relevant data becoming evident during the course of elaborating the local action plan: - To create and develop the children and youth health monitoring information system (main components);

- To develop the public health care in the schools and kindergartens, modernization of the health offices at kindergartens (main components);
- To develop bicycle routes all across the Plunge district and connect the most attractive and worth for the citizens health places and objects.
- To stimulate creation and reconstruction of sport facilities in the district (Sport and recreation center, swimming pool, sport trainers in public areas.)

Added value of the URBACT network 4D Cities

The URBACT programme has provided the network and the tools to find and implement new solutions in European cities. Probably the most important benefit of the project has been the opportunity to exchange experiences between the partner cities of the project 4D Cities.

The approach of organising a meeting in each partner city to look into the individual projects related to health sector has been very useful for understanding the relevant issues in different cities and for finding potential lessons, similarities and linkages. The project and the URBACT methodology have contributed for creating a network that works as a platform for exchanging information also outside the official project meetings. Hopefully this network will continue to exist after the end of the project.

In addition the intensive communication exchange between the local organisations during the ULSG and individual meetings has been very valuable both for achieving the concrete project goals and for deepening the cooperation among the stakeholders. It is planned to continue facilitating this cooperation after the end of the project.

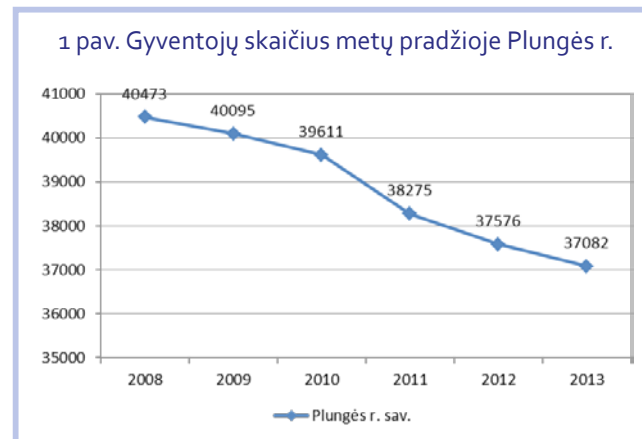
All in all, the project promoted the cooperation with cities and communities in other EU countries and has stimulated the willingness to participate in future European projects.

PRIEDAI

1 lentelė. Demografinė būklė

Teritorija gyventojų skaičius ir tankis						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Lietuvos Respublika						
Gyventojų skaičius metų pradžioje	3 212 605	3 183 856	3 141 976	3 052 588	3 003 641	2 971 905
Gyventojų tankis	49,2	48,8	48,1	46,7	46,0	45,5
Teritorija, km ²	65 300	65 300	65 300	65 300	65 300	65 300
Vidutinis metinis gyventojų skaičius	3 198 231	3 162 916	3 097 282	3 028 115	2 987 773	2 958 182
Telšių apskritis						
Gyventojų skaičius metų pradžioje	162 431	160 532	157 718	152 594	149 843	147 728
Gyventojų tankis	37,3	36,9	36,3	35,1	34,4	34,0
Teritorija, km ²	4 350	4 350	4 350	4 350	4 350	4 350
Vidutinis metinis gyventojų skaičius	161 481	159 125	155 156	151 219	148 785	146 646
Plungės r. sav.						
Gyventojų skaičius metų pradžioje	40 473	40 095	39 611	38 275	37 576	37 082
Gyventojų tankis	36,6	36,3	35,8	34,6	34,0	33,6
Teritorija, km ²	1 105	1 105	1 105	1 105	1 105	1 105
Vidutinis metinis gyventojų skaičius	40 284	39 853	38 943	37 926	37 329	36 803

(Statistikos departamento prie LRV duomenys, 2014 m.)

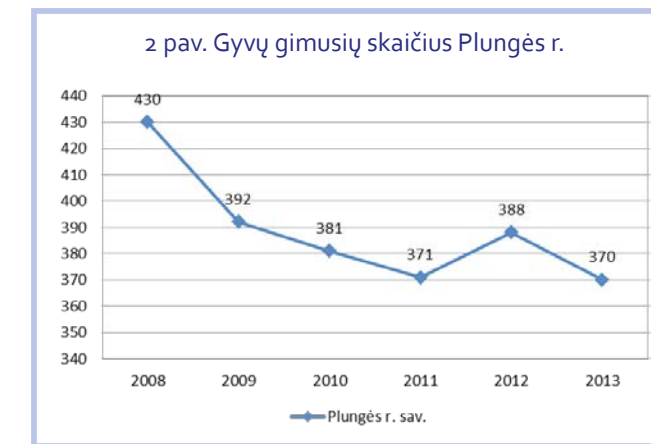

Fizinio aktyvumo plėtra geresnei gyventojų sveikatai ir gyvenimo kokybei

2 lentelė

Gyvų gimusių skaičius			
Metai	Plungės r.	Lietuva	Telšių apskr.
2008	430	31536	1745
2009	392	32165	1573
2010	381	30676	1506
2011	371	30268	1580
2012	388	30459	1603
2013	370	29885	1535

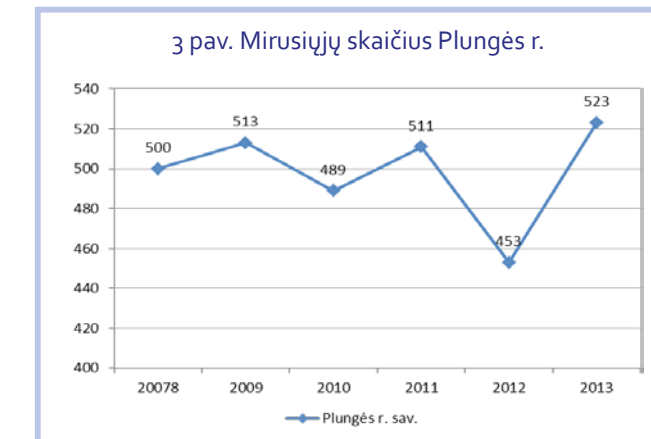
(Statistikos departamento prie LRV duomenys, 2014 m.)

3 lentelė

Mirusiųjų skaičius						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Lietuvos Respublika	43 832	42 032	42 120	41 037	40 938	41 511
Telšių apskritis	2 058	2 031	1 967	2 026	1 943	2 057
Plungės r. sav.	500	513	489	511	453	523

(Statistikos departamento prie LRV duomenys, 2014 m.)

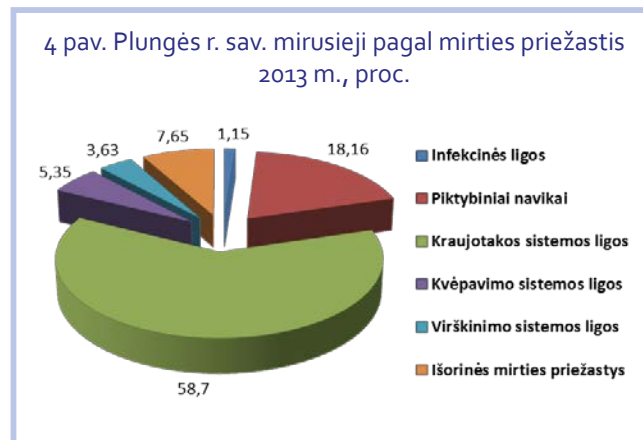

Fizinio aktyvumo plėtra geresnei gyventojų sveikatai ir gyvenimo kokybei

4 lentelė

Mirusieji pagal mirties priežastis 2013 metais, proc.			
	Plungės r.	Lietuva	Telšių apskr.
Infekcinės ligos	1,15	1,53	1,22
Piktybiniai navikai	18,16	18,96	18,42
Kraujotakos sistemos ligos	58,7	56,28	57,27
Kvėpavimo sistemos ligos	5,35	3,54	5,49
Virškinimo sistemos ligos	3,63	5,38	4,52
Išorinės mirties priežastys	7,65	8,71	8,26

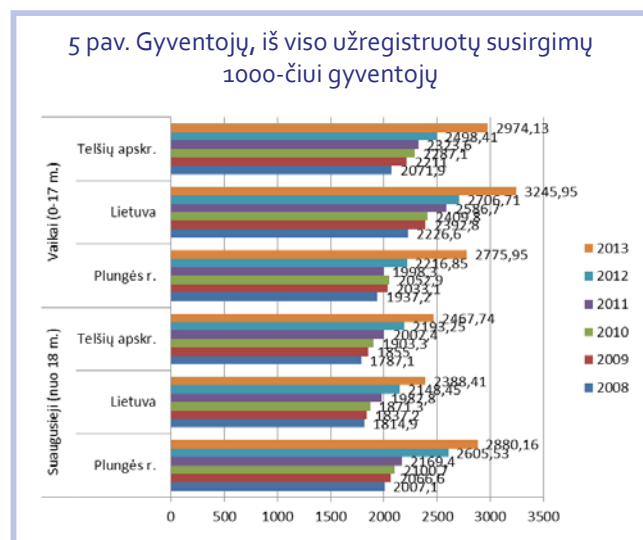
(Higienos instituto Sveikatos informacijos centro duomenys ir Plungės r. sav. visuomenės sveikatos biuro stebėsenos duomenys, 2014 m.)

5 lentelė. Gyventojų sveikatos būklė

Metai	Iš viso užregistruotų susirgimų 1000 gyventojų					
	Suaugusieji (nuo 18 m.)			Vaikai (0-17 m.)		
	Plungės r.	Lietuva	Telšių apskr.	Plungės r.	Lietuva	Telšių apskr.
2008	2 007,1	1 814,9	1 787,1	1 937,2	2 226,6	2 071,9
2009	2 066,6	1 837,2	1 855,0	2 033,1	2 392,8	2 211,0
2010	2 100,7	1 871,3	1 903,3	2 052,9	2 409,8	2 287,1
2011	2 169,4	1 982,8	2 002,4	1 998,3	2 586,7	2 323,6
2012	2 605,53	2 148,45	2 193,25	2 216,85	2 706,71	2 498,41
2013	2 880,16	2 388,41	2 467,74	2 775,95	3 245,95	2 974,13

(Higienos instituto Sveikatos informacijos centro duomenys, 2014 m.)

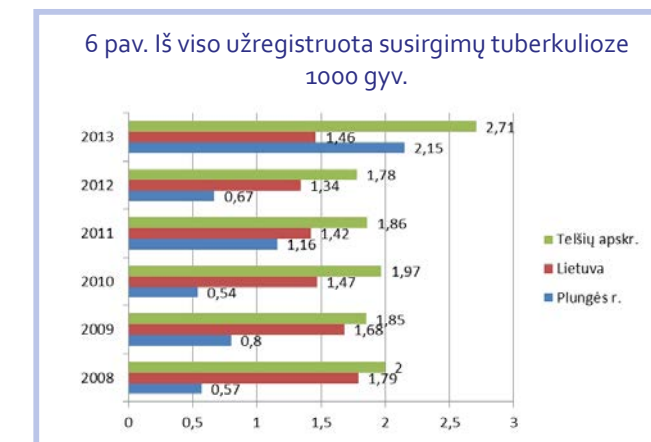

Fizinio aktyvumo plėtra geresnei gyventojų sveikatai ir gyvenimo kokybei

6 lentelė

Iš viso užregistruota susirgimų tuberkuloze 1000 gyv.			
Metai	Plungės r.	Lietuva	Telšių apskritis
2008	0,57	1,79	2
2009	0,8	1,68	1,85
2010	0,54	1,47	1,97
2011	1,16	1,42	1,86
2012	0,67	1,34	1,78
2013	2,15	1,46	2,71

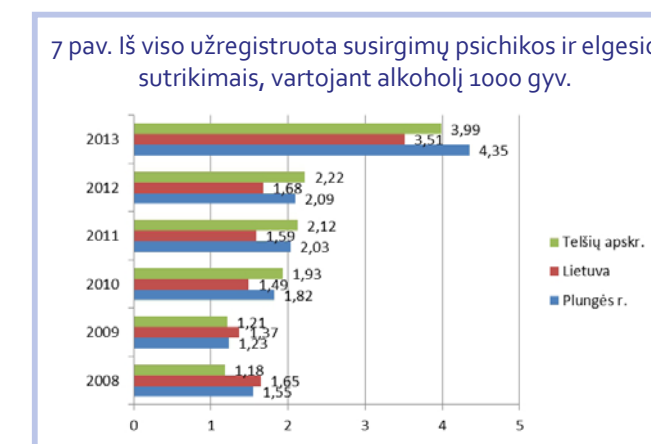
(Higienos instituto Sveikatos informacijos centro duomenys, 2014 m.)

7 lentelė

Iš viso užregistruota susirgimų psichikos ir elgesio sutrikimais, vartojant alkoholį 1000 gyv.			
Metai	Plungės r.	Lietuva	Telšių apskritis
2008	1,55	1,65	1,18
2009	1,23	1,37	1,21
2010	1,82	1,49	1,93
2011	2,03	1,59	2,12
2012	2,09	1,68	2,22
2013	4,35	3,51	3,99

(Higienos instituto Sveikatos informacijos centro duomenys, 2014 m.)

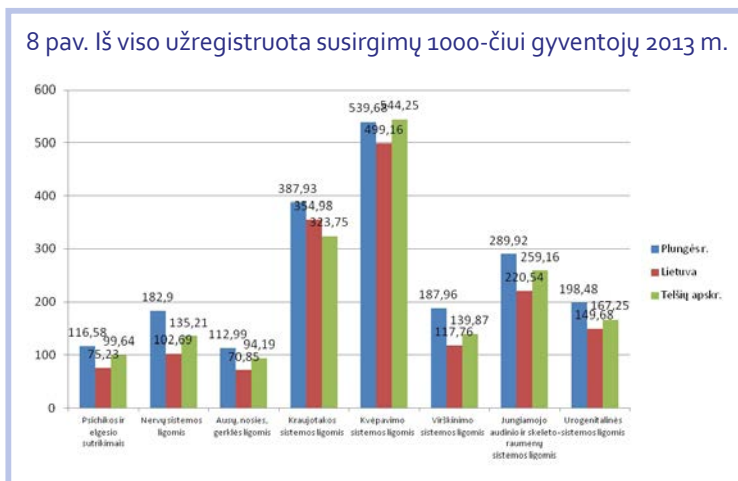

Fizinio aktyvumo plėtra geresnei gyventojų sveikatai ir gyvenimo kokybei

8 lentelė

Metai	Iš viso užregistruota susirgimų 1000-čiai gyventojų							
	Psichikos ir elgesio sutrikimais	Nervų sistemos ligomis	Ausų ligomis	Kraujotakos sistemos ligomis	Kvėpavimo sistemos ligomis	Virškinimo sistemos ligomis	Jungiamojo audinio ir skeleto-raumenų sistemos ligomis	Urogenitalinės sistemos ligomis
Plungės r.								
2013	116,58	182,9	112,99	387,93	539,68	187,96	289,92	198,48
Lietuva								
2013	75,23	102,69	70,85	354,98	499,16	117,76	220,54	149,68
Telšių apskr.								
2013	99,64	135,21	94,19	323,75	544,25	139,87	259,16	167,25

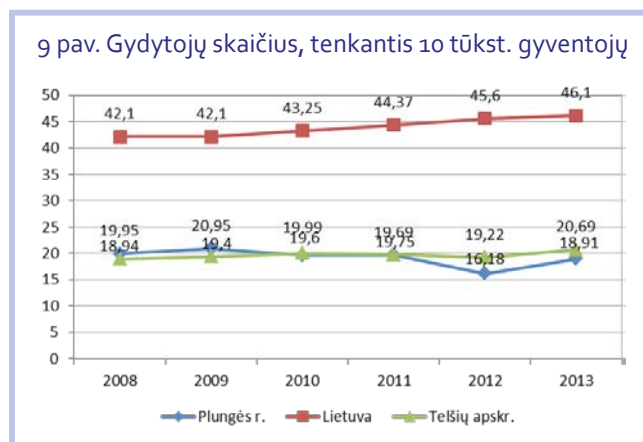
(Higienos instituto Sveikatos informacijos centro duomenys, 2014 m.)

9 lentelė. Sveikatos priežiūros įstaigų veikla

Metai	Gdytojų skaičius 10 000 gyv.		
	Plungės r.	Lietuva	Telšių apskritis
2008	19,95	42,1	18,94
2009	20,95	42,1	19,4
2010	19,6	43,25	19,99
2011	19,69	44,37	19,75
2012	16,18	45,6	19,22
2013	18,91	46,1	20,69

(Higienos instituto Sveikatos informacijos centro duomenys, 2014 m.)

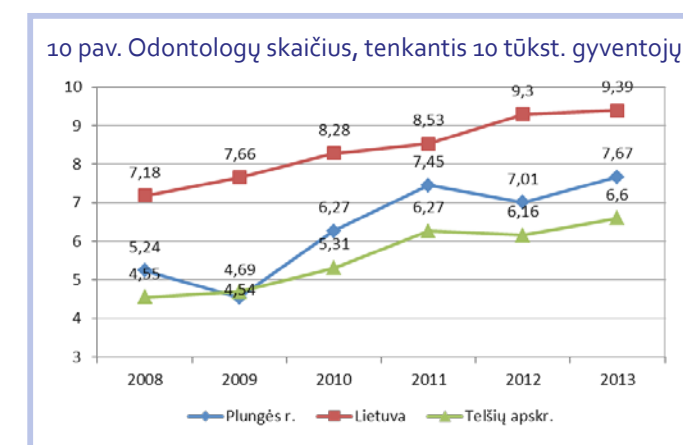

Fizinio aktyvumo plėtra geresnei gyventojų sveikatai ir gyvenimo kokybei

10 lentelė

Metai	Odontologų skaičius 10 000 gyv.		
	Plungės r.	Lietuva	Telšių apskritis
2008	5,24	7,18	4,55
2009	4,54	7,66	4,69
2010	6,27	8,28	5,31
2011	7,45	8,53	6,27
2012	7,01	9,3	6,16
2013	7,67	9,39	6,6

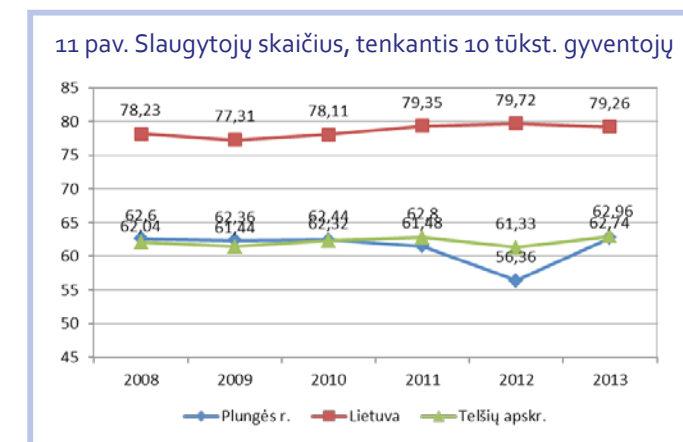
(Higienos instituto Sveikatos informacijos centro duomenys, 2014 m.)

11 lentelė

Metai	Slaugytojų skaičius 10 000 gyv.		
	Plungės r.	Lietuva	Telšių apskr.
2008	62,6	78,23	62,04
2009	62,36	77,31	61,44
2010	62,44	78,11	62,32
2011	61,48	79,35	62,8
2012	56,36	79,72	61,33
2013	62,74	79,26	62,96

(Higienos instituto Sveikatos informacijos centro duomenys, 2014 m.)

Fizinio aktyvumo plėtra geresnei gyventojų sveikatai ir gyvenimo kokybei

PLUNGĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS MERAS

POTVARKIS

DĖL URBACT VIETOS PALAIKYMŲ DARBO GRUPĖS VIETOS VEIKLOS PLANUI PARENGTI SUDARYMO

2013 m. balandžio 16 d. Nr. P-22
Plungė

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo (Žin., 1994, Nr. 55-1049; 2008, Nr. 113-4290) 20 straipsnio 5 dalimi,

s u d a r a u URBACT vietos palaikymo darbo grupę vietos veiklos planui parengti partnerio teisėmis pagal Europos Sąjungos URBACT programą įgyvendinamo projekto „4D miestai. Keturi miestų vystymosi veiksniai: sveikata, inovacijos, viešoji - privačioji partnerystė ir bendradarbiavimas“ (angl. „4D Cities. Four drivers for cities: health, innovation, public - private cooperation & networking“):

Asta Beierle Eigirdienė – Plungės rajono savivaldybės administracijos direktorė (darbo grupės vadovė);

Oresta Gerulskienė – Plungės rajono savivaldybės gydytoja (darbo grupės vadovo pavaduotoja);

Rasa Jonušienė – Plungės rajono savivaldybės administracijos Strateginio planavimo ir investicijų skyriaus vyr. specialistė (sekretorė);

Vanda Bučienė – „SG konsultacinė klinika“ direktorė;

Egidijus Bulavas – Trečiojo amžiaus universiteto rektorius;

Raimondas Doviltis – Plungės rajono savivaldybės tarybos Sveikatos ir socialinių reikalų komiteto pirmininkas, UAB „Gydora“ direktorius;

Arnoldas Jurgutis – Klaipėdos universiteto Sveikatos mokslų fakulteto Visuomenės sveikatos katedros vedėjas profesorius;

Audrius Klišonis – A. Klišonio komercinės firmos „Inesa“ savininkas, Plungės rajono savivaldybės tarybos narys;

Gražina Lukošienė – VšĮ „Versli Lietuva“ direktorė;

Antanas Martusevičius – VšĮ Plungės rajono savivaldybės ligoninės direktorius;

Audrius Misiūnas – Verslo ir technologijų mokyklos direktorius;

Julius Nekrašas – Plungės rajono savivaldybės mero patarėjas;

Žaneta Piepalienė – Plungės rajono savivaldybės administracijos Strateginio planavimo ir investicijų skyriaus vedėja;

Algirdas Pečiulis – UAB „Palska“ direktorius, Plungės rajono savivaldybės tarybos narys;

Rita Smilingienė – PSŠC direktoriaus pavaduotoja;

Jonas Varkalys – UAB „Plungės Jonis“ valdybos pirmininkas;

Daiva Zablockienė – Plungės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro l. e. direktoriaus pareigas;

Tomas Zamulskis – IĮ „Pulsanum“ vadovas.

Savivaldybės meras

Albinas Klimas

PLUNGĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS MERAS

POTVARKIS

DĖL 2013 M. BALANDŽIO 16 D. MERO POTVARKIO NR. P-22 „DĖL URBACT VIETOS PALAIKYMŲ DARBO GRUPĖS VIETOS VEIKLOS PLANUI PARENGTI SUDARYMO“ PAPILDYMO

2013 m. rugpjūčio 7 d. Nr. P-50
Plungė

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo (Žin., 1994, Nr. 55-1049; 2008, Nr. 113-4290) 20 straipsnio 5 dalimi,

p a p i l d a u URBACT vietos palaikymo darbo grupę vietos veiklos planui parengti partnerio teisėmis pagal Europos Sąjungos URBACT programą įgyvendinamo projekto „4D miestai. Keturi miestų vystymosi veiksniai: sveikata, inovacijos, viešoji - privačioji partnerystė ir bendradarbiavimas“ (angl. „4D Cities. Four drivers for cities: health, innovation, public - private cooperation & networking“):

Margarita Mažonaitė – VšĮ Plungės rajono savivaldybės ligoninės ekonomistė.

Savivaldybės meras

Albinas Klimas

PLUNGĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS MERAS

POTVARKIS

DĖL SAVIVALDYBĖS MERO 2013 M. BALANDŽIO 16 D. POTVARKIO NR. P-22 „DĖL URBACT VIETOS PALAIKYMŲ DARBO GRUPĖS VIETOS VEIKLOS PLANUI PARENGTI SUDARYMO“ PAKEITIMO

2014 m. rugsėjo 8 d. Nr. P-64
Plungė

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 20 straipsnio 5 dalimi:

1. P a k e i ė i u Plungės rajono savivaldybės mero 2013 m. balandžio 16 d. potvarkiu Nr. P-22 sudarytos URBACT vietos palaikymo darbo grupės Vietos veiklos planui parengti partnerio teisėmis pagal Europos Sąjungos URBACT programą įgyvendinamo projekto „4D miestai. Keturi miestų vystymosi veiksniai: sveikata, inovacijos, viešoji - privačioji partnerystė ir bendradarbiavimas“ (angl. „4D Cities. Four drivers for cities: health, innovation, public - private cooperation & networking“) sudėtį:

Česlovas Kerpauskas – Plungės rajono savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotojas (darbo grupės vadovas);

Oresta Gerulskienė – Plungės rajono savivaldybės gydytoja (darbo grupės vadovo pavaduotoja);

Rasa Jonušienė – Plungės rajono savivaldybės administracijos Strateginio planavimo ir investicijų skyriaus vyr. specialistė (sekretorė);

Vanda Bučienė – „SG konsultacinė klinika“ direktorė;

Egidijus Bulavas – Trečiojo amžiaus universiteto rektorius;

Raimondas Doviltis – Plungės rajono savivaldybės tarybos narys, UAB „Gydora“ direktorius;

Grėta Mišeikytė – Klaipėdos universiteto Sveikatos mokslų fakulteto Visuomenės sveikatos fakulteto studentė;

Audrius Klišonis – Plungės rajono savivaldybės meras;

Gražina Lukošienė – VšĮ „Versli Lietuva“ direktorė;

Antanas Martusevičius – VšĮ Plungės rajono savivaldybės ligoninės direktorius;

Audrius Misiūnas – Plungės rajono savivaldybės tarybos narys, Verslo ir technologijų mokyklos direktorius;

Gintautas Vaitkevičius – Plungės rajono savivaldybės mero patarėjas;

Žaneta Piepalienė – Plungės rajono savivaldybės administracijos Strateginio planavimo ir investicijų skyriaus vedėja;

Algirdas Pečiulis – Plungės rajono savivaldybės tarybos narys, UAB „Palska“ direktorius;

Adomas Kripas – Plungės suaugusiųjų švietimo centro direktorius;

Jonas Varkalys – UAB „Plungės Jonis“ valdybos pirmininkas;

Daiva Zablockienė – Plungės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro l. e. direktoriaus pareigas;

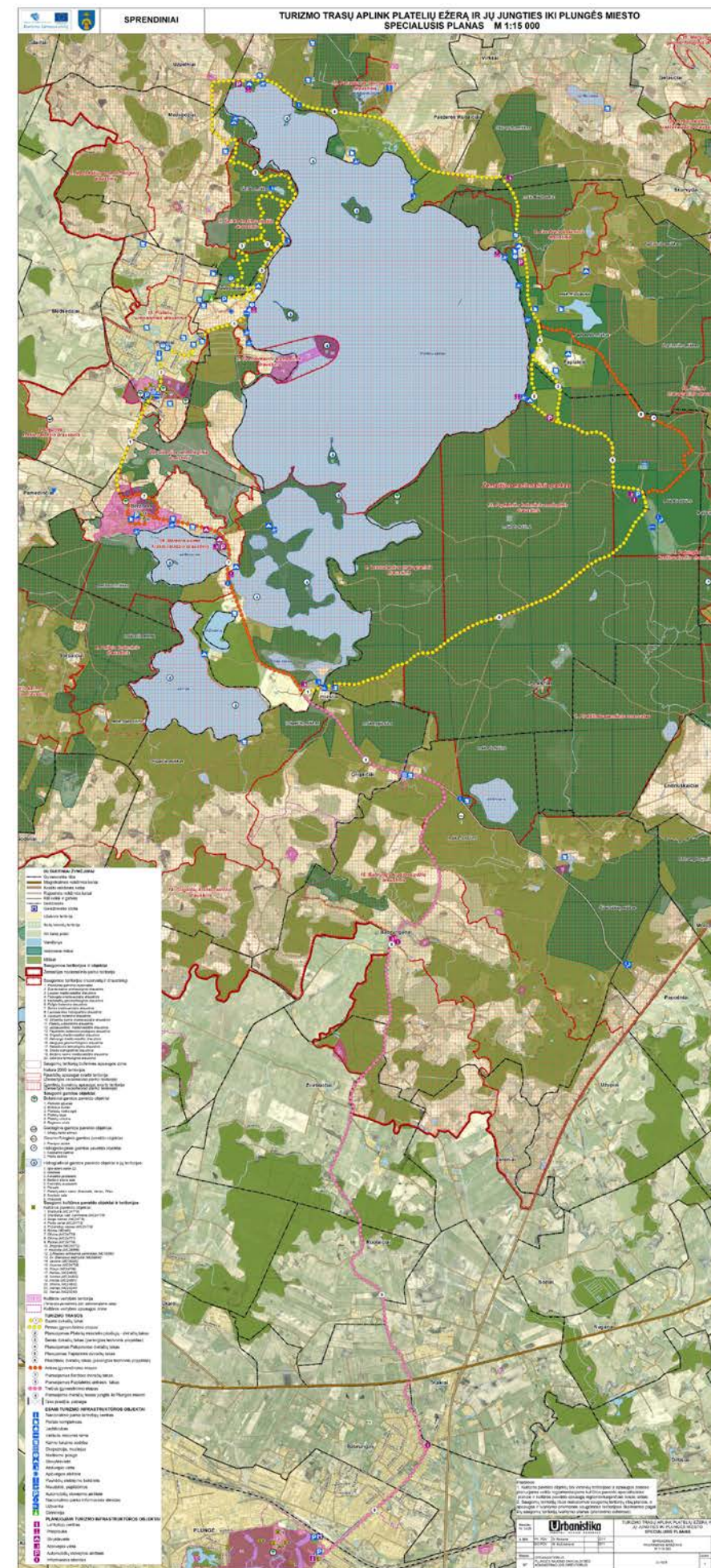
Tomas Zamulskis – IĮ „Pulsanum“ vadovas;

Margarita Mažonaitė – VšĮ Plungės rajono savivaldybės ligoninės ekonomistė.

2. P r i p a ž i s t u netekusiu galios Plungės rajono savivaldybės mero 2013 m. balandžio 16 d. potvarkį Nr. P-22 „Dėl URBACT Vietos palaikymo darbo grupės vietos veiklos planui parengti sudarymo“.

Savivaldybės meras

Audrius Klišonis

Lined writing area for page 90.

Lined writing area for page 91.

URBACT II

URBACT yra Europos mainų ir mokymosi programa, skatinanti tolygią miestų plėtrą. Ji suteikia galimybę miestams dirbti kartu, sprendžiant pagrindines miestų problemas. Programa padeda vystyti pragmatinius, inovatyvius ir darnius sprendimus, kurie integruoja ekonomines, socialines ir aplinkosaugos dimensijas. Ji suteikia galimybę miestams keistis gera praktika ir išmoktomis pamokomis su visos Europos miestų plėtros politikos profesionalais. URBACT apima 500 miestų iš 29 šalių ir 7 000 aktyvių dalyvių.

„4D miestai“ yra URBACT projektas, kuriuo siekiama vystyti Europos miestus, įtraukiant į šį procesą įvairių sveikatos ir inovacijų sričių atstovus. Pagrindinės vystymo temos: žinios ir profesinis mokymas, sveikatos priežiūros sistema, verslas ir piliečiai. Projektas apima 8 Europos miestus, kurie norėtų sukurti naują produktyvią sritį, prisidedančią prie teritorijų ekonominės veiklos ir socialinės sanglaudos stiprinimo ir įvairinimo. Projekto partneriai: Igualada (Katalonija, Ispanija) - pagrindinis projekto partneris, partneriai – Leeds (Jungtinė Karalystė), Novara (Italija), Tartu (Estija), Plungė (Lietuva), Brainport Eindhoveno Regionas (Nyderlandai), Verslo plėtros korporacija, Jena (Vokietija) ir Baia Sprie (Rumunija).

www.urbact.eu/4d-cities

 URBACT4DCities

 @URBACT_4DCities

Leidinį parengė Plungės rajono savivaldybės Vietos palaikymo grupė bendradarbiaujant su Klaipėdos universiteto Sveikatos mokslų fakulteto Visuomenės sveikatos katedros vedėju prof. dr. Arnoldu Jurgučiu ir Plungės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuru

PLUNGĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS
VISUOMENĖS SVEIKATOS BIURAS

Leidinyje panaudotos projekto „4D miestai“ partnerių iš užsienio ir Plungės rajono savivaldybės Vietos palaikymo grupės narių nuotraukos

Maketavo ir spausdino UAB „SMILTAINIS IR KO“. Šiaurės g. 37, Vilnius., LT-11107